

FAMILY THEATRE FORMAT TOOLKIT

FAMILY THEATRE: EXPLORING THE FULL POTENTIAL
OF FAMILY SHOWS IN THE EU CONTEXT

Co-funded by
the European Union

PROJECT TITLE: Family Theatre: Exploring the full potential of family shows in the EU context

PROJECT ACRONYM: Family Theatre

GRANT AGREEMENT No: 101173921

PROJECT NUMBER: 101173921

WORK PACKAGE: WP3 – Family Theatre Format Definition

LEAD: The Gaiety School of Acting, Dublin

Editor: Rebecca Dolan

Design: Rebecca Dolan + Gwenaelle Gillet,

Partner Contributors: Adam Bethlenfalvy, Caroline Coffey, Rebecca Dolan, Simone Dini Gandini, Gwenaelle Gillet, Meri Malaguti, Irene Pirelli, Séamus Quinn, Julcsi Szabó, Marijeta Radić Grabovac, Mara Dragojević

Expert Contributors: Will Wollen, Lauren O'Toole, Theatre Lovett, Barry Morgan, Violet Thompson, Petra Jelača, Maša Rimac Jurinović, Paolo Tišljarić, Saša Božić, Simone Dini Gandini, Benedetta Conte, Zsuzsa Hajós, György Vidovszky (Partners to add to this)

The purpose of this document is to create a Family Theatre Format Definition to further investigate and define the main features and quality standards of the Family Theatre Format. This will facilitate its recognition and circulation at EU level. This format has clear guiding principles, quality standards and operational guidelines. To make sure it reflects the needs of the different national contexts, the format has been shared with relevant stakeholders at EU level for their review and assessment.

TARGET GROUP:

The Family Theatre Format has been designed to be used by Theatre Makers, Designers, Producers, Venues, Dramaturgs, Writers and Students and anyone with an interest in creating Family Theatre.

Limitations of this Document:

It has been designed not as a “Step by Step” Guide to create Family Theatre as this would be an impossible task due to the variety of genres, stories, means of engagement and artistic choices available to makers. Instead it is meant as a document that should be used to inform Theatre Professionals or students practice. It highlights the most important aspect of Family Theatre performances and gives suggestions of ways of thinking about creating artistic solutions. It has been designed as a **springboard for conversation** to help creators and highlight the limitless possibilities of Family Theatre

TABLE OF CONTENT

Family Theatre definition	P.3
Research Methodology	P.5
Family Theatre Toolkit	P.10
Family Theatre Content	P.12
Family Theatre Form	P.24
Family Theatre Engagement	P.30

“The hero’s journey always begins with the call. One way or another, a guide must come to say, ‘Look, you’re in Sleepy Land. Wake. Come on a trip....’ And so it starts.”

Joseph Campbell

Family Theatre Definition

Family Theatre is a **shared artistic experience that unites generations**, creating memorable moments that strengthen familial bonds. It is a live experience designed for broad appeal, intended to be enjoyed by family members together, where each viewer experiences and enjoys the show in a unique and collective way.

One of the purposes of Family Theatre is to make theatre a third space for families. In sociological terms, the third place is an environment in which we can find comfort and familiarity that is separate from home (first place) and work/school (second place)

Family Theatre can be any genre of theatre created for diverse, intergenerational family units

We are aware that the term is used in different forms in various cultures and contexts, but we will be referring to it as Family Theatre

The chosen topic/material should work at multiple levels of understanding

The content explored in the production should be interesting for children, teenagers and adults alike.

The language and artistic forms used in the production should be accessible and engaging for different age audiences.

Family Theatre has similarities to, but is completely distinct from the following theatre forms:

Early Years Theatre (age 0-4) is a specialised form of performing arts designed for pre-school children. It uses interactive, sensory-rich and developmentally appropriate experiences to engage young audiences. It can include professional performances for babies on laps or more participatory shows where children can enter the performance area.

Family Theatre does not cater specifically for this age range, ie. 0-4 age group.

The core principle of *Children's Theatre or Theater for Young Audience (TYA)* is to create art for and with young people; meaning their perspectives, interests and experiences are considered from the initial idea to the final performance.

Family Theatre is designed for the whole family but not all TYA falls under Family Theatre. While Family Theatre aims to engage a broader demographic by considering the interests and experiences of all audience members, regardless of age, TYA focuses primarily on engaging younger audiences.

Theatre in Education (TiE) uses theatre and dramatic techniques to facilitate learning and explore social or educational issues beyond simple entertainment.

Family Theatre does not have the same focus on informing or changing knowledge, behaviour or attitudes. Education is not a priority in Family Theatre.

Pantomime is a type of musical and comedy stage production designed for family entertainment, generally combining gender-crossing actors and topical humour with a story loosely based on a well-known fairy tale, fable, or folk tale.

Although the Pantomime audience may be similar to that of Family Theatre and there is some crossover with content and form, Pantomime exists as a very distinct art form separate to theatre and therefore Family Theatre.

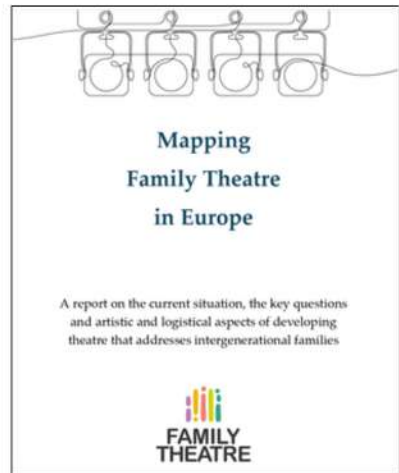
RESEARCH METHODOLOGY

This Family Theatre format document is the result of two stages of research.

STAGE 1: MAPPING FAMILY THEATRE IN EUROPE REPORT (DECEMBER 2024 – MARCH 2025)

As part of our research, we examined various documents, articles and surveys related to the concept of Family Theatre. We followed this with small-scale qualitative research. The project partners collected data from December 2024 to March 2025 using anonymous online questionnaires and targeted interviews (both verbal and written) with specific stakeholders identified by the project partners in their respective countries.

The three stakeholder groups included theatre staff (marketing and technical specialists, as well as artistic collaborators and critics), civic and cultural organisations working with families, and families with children of various ages.

RESULTS/INDICATORS

Barriers to Attendance - Major factors discouraging family attendance at theatre include high ticket prices, inconvenient scheduling and poor access to information or theatre locations

Audience Age Range - Families primarily attend theatre when children are between 4 and 12 years old, with a decline in attendance as children enter their teenage years.

Content Preferences - Families favour familiar stories, such as fairy tales and classics, often chosen for nostalgic reasons. Preferred genres include comedy, musicals and adventure.

Themes that Resonate - Successful themes for Family Theatre include 'coming-of-age' stories, familial struggles and life transitions, provided they avoid being didactic

Seating and Venue Design - Traditional theatre seating is often seen as unsuitable for families. Families prefer more intimate, inclusive layouts that facilitate physical closeness

Performance Design - Theatre-makers stress the importance of creating layered narratives that engage different generations simultaneously, blending complexity and clarity through characters and story arcs

Interactivity and Genre Variety - Interaction, humour, puppetry and non-verbal storytelling enhance audience engagement. Different genres from musicals to studio-based, movement theatre – can all serve Family Theatre

Ideal Performance Length - Most families and practitioners agree that 60 minutes is the ideal duration for Family Theatre, preferably without an intermission

Quality and Aesthetics - High-quality acting, storytelling and bold, engaging aesthetics (e.g. colour, puppetry, immersive set design) are crucial for a successful family theatre experience

Audience Engagement - Effective pre- and post-show strategies can include social media engagement, educational materials, Q&A sessions and actor interactions, which help deepen the impact and accessibility of the theatre experience for families

The full report is available below. We advise readers to go through in order to understand the full width of the Family Theatre Format.

https://insitedrama.eu/wpcontent/uploads/2025/06/FamilyTheatre_FINAL_Mapping-Family-Theatre-in-Europe.pdf

STAGE 2 - TRANSNATIONAL WORKSHOPS

During the project, the partner consortium conducted four thematic research workshops; two online and two in person, featuring experts and stakeholders from various disciplines who exchanged technical skills, knowledge and experience to help deepen understanding of various artistic forms for family-oriented productions. From these workshops we developed the guiding principles of this document as well as tentative quality standards and operational guidelines. Experts and stakeholders included in this process included Actors, Writers, Psychologists, Dramaturgs, Families, Venue Managers, Directors, Producers and Youth Theatre practitioners.

WORKSHOP 1 - IN PERSON, DUBROVNIK

Dubrovnik Summer Festival welcomed the project partners and national experts in Dubrovnik, Croatia, around the first Family Theatre workshop. Key discussion topics included ideal performance length, audience age range, seating & venue and social inclusivity in Family Theatre.. Questions around the lack of mediation tools for young audience in Family Theatre were raised and how to remedy this in order for all the members of the same family to enjoy their experience both individually and collectively.

WORKSHOP 2 - ONLINE, VERONA

AIDA led an online workshop on the topics of quality and aesthetics, audience engagement and themes. It appeared clear that the questions of quality and engaging audiences were linked and that fear was a major factor in engaging family audience. Stakeholders suggested loosening up theatre conventions to cater to the family needs, but they also recognised that this could hinder the quality of the performance and the experience for other audience members.

WORKSHOP 3 - ONLINE, BUDAPEST

InsiteDrama facilitated the third workshop online and focused on the questions of possible dramaturgies and choosing stories, which led to further discussion on themes and age-appropriate topics. Our research highlighted that familiar stories and mechanisms are the most appropriate for Family Theatre. During this workshop, stakeholders discussed how classic tales and stories could be approached by makers in order to keep them exciting for the performers but also introduce new ideas or shift the audience's perspective to encourage discussions within generations.

WORKSHOP 4 - IN PERSON, DUBLIN

The Gaiety School of Acting hosted the final workshop in person in Dublin, Ireland. Experts and other stakeholders reflected on the last three workshops, however the focus shifted slightly from questions around audiences to questions on the creative team and the role of the production company in selecting the right people, communicating with external partners and supporting the creatives on their journey to making Family Theatre.

Key Research Findings from the Workshops

Complexity - Family Theatre is extremely difficult to make as it has to be a coherent experience that impacts audience members at different levels and at different times.

Engagement VS Disengagement - Family Theatre makers should avoid being didactic as it is very clear from families that they love to engage with stories but don't like being told what to think or how to feel.

Age Recommendations - Our research suggests a minimum age category for Family Theatre. Age 4+ is recommended to help maintain the theatrical experience.

Resonance - Family Theatre should be designed to engage both adults and children, ensuring that each audience member feels that the performance resonated with them personally. This approach creates a richer experience for everyone involved.

Humour - Irreverence and humour were identified as key elements regardless of form and content.

The Third Space - The purpose of Family Theatre is to create a Third Space for families; that is, a space that is not the home, work or school.

Professionalism - Knowing your audience and knowing your craft are crucial elements in producing successful Family Theatre.

FAMILY THEATRE SHOULD BE CAPTIVATING FOR EVERYONE!
DUBLIN "IN CONVERSATION WITH" FEEDBACK

FAMILY THEATRE TOOLKIT

QUALITY STANDARDS &
OPERATIONAL GUIDELINES

In this toolkit, we divide Standards & Guideline Recommendations for Family Theatre into three interrelated sections:

1. **FAMILY THEATRE CONTENT - “SHARED STORY”**
2. **FAMILY THEATRE FORM - “SHARED WORLD”**
3. **FAMILY AUDIENCE ENGAGEMENT - “SHARED COMMUNITY”**

As theatre makers, we recognise that **CONTENT** refers to the message or subject matter we choose to present. This content is conveyed through the **FORM**, which includes the styles, structure and medium of language, visual design and artistic techniques.

This toolkit will offer strategies on to **COMMUNICATE** to & **ENGAGE** with our Family Theatre audiences and successfully market Family Theatre shows.

It is clear from our research that theatre-makers already create Family Theatre but don't necessarily call it that. This toolkit will assist makers in identifying if their work can be considered Family Theatre while also helping makers create Family Theatre.

1. FAMILY THEATRE CONTENT

THE “SHARED STORY” RESPECTING INDIVIDUAL EXPERIENCES

The Family Theatre format is not designed as a means of limiting the choices or options for theatre makers; It is merely to act as a starting point for makers and to highlight the unlimited possibilities of content. Our research has highlighted the importance of providing a “Shared Story”, and the importance of sharing experience across generations.

FAMILY THEATRE IS FOR EVERY ONE, NOT ABOUT EVERYONE.

WHAT ARE THE KEY ASPECTS TO THE CONCEPT OF “SHARED STORY”?

A “Shared Story” is a bridge between generations.

The idea of a “Shared Story” leads to a “shared journey” throughout the performance which unites the audience creating a ‘Shared Experience’.

A “Shared Story” focuses on emotional truth, humour and meanings that resonate at different levels and at different times with the audience members.

In this section we will discuss the following:

- 1.1 Themes that resonate with audiences
- 1.2 Multilayered Dramaturgy
- 1.3 Families’ preferred Genres
- 1.4 The importance of understanding age ranges

1.1 THEMES AND CONTENT THAT RESONATE WITH AUDIENCES

Similar resonating themes were mentioned by experts, theatre makers and families, although the manner in which they can be presented, subverted or showcased varies. It was noted that important topics should not be shied away from or "dumbed down." Families do not enjoy being "lectured to" or attend performances that are overly didactic. The inclusion of nuance and fun were also key points that were identified during the research.

Family favourite content include:

- Fairy Tales
- Well known literary Pieces
- Iconic Books
- Movies

It is evident that families enjoy pieces that they have some familiarity with, there is a sense that a "Shared Memory" of stories is really important for them. These family favourites can be subverted and treated with humour and irreverence. It is also reassuring for families to see something they already have some concept of and takes away some of the barriers of attendance that we found in our research.

There is often a “fear” amongst non-traditional theatre-going families of the unknown experience of the theatre and a well-known story can help to transcend this by making it seem more accessible.

Also a well-known performer/theatre-maker can have the same effect of reassurance for Families. This recurring fear, of a sense of not belonging to the theatre, is the second main issue for non-attendance at theatres for families beside pricing which we discuss in a later section.

Themes that resonate with audiences include:

- Coming-of-age stories
- Familial struggles
- Life transitions
- Adventure

KEY RECOMMENDATIONS ON THEMES THAT RESONATE

“UNIVERSAL THEMES, BUT LEAVE ROOM FOR IMAGINATION”

- Using a familiar topic or theme is a great place to start - this gives a sense of comfort and security to families!
- Classic stories can be looked at critically in current contexts.
- New ways of telling old stories is an exciting experience for both maker and the audience.
- Universal themes bring families together but you can use specific themes to engage audiences.
- Avoid being didactic! it is very clear from families that they love to engage with stories but don't like being told what to think or how to feel.
- Subverting ideas and genres and not shying away from big topics allows parents and older children to engage with the material on a different level.
- Don't be afraid of opening new worlds and the power of surprise and newness.
- Keep in mind what's interesting to the audience, not what's fun to do as a theatre-maker.
- Don't underestimate the power of nostalgia.
- It is okay to subvert and change the structure of stories but try to keep its emotional truth.

1.2 MULTILAYERED DRAMATURGY

Multilayered dramaturgy refers to the practice of structuring a narrative with multiple layers of meaning, format and engagement and this is a feature of many theatre pieces. However with "Family Theatre," there is often an added layer of complexity due to the varying age groups in the audience.

When we are dealing with characters for example, the differences can be surmised as the following: smaller children require 'black and white' characters, at least as protagonists. Older audiences need more layered characters.

This contradiction can be resolved with playing with differences between central and smaller roles in a play. Audiences will find their own level through the story.

KEY RECOMMENDATIONS ON DRAMATURGY

"A GOOD STORY HAS NO AGE LIMIT"

- Playfulness is hugely important for family audiences.
- Use archetypes everyone understands - very useful for younger audience members!
- Don't think in terms of age, think in terms of story.
- Reveal different layers of meaning through scenes and tone.
- Focus on moments that have double resonance i.e. creating a personal connection with the audience
- Physical theatre, music and rhythm are helpful tools for younger audience.
- Subtext, emotional depth and irony help engage older audience members.
- Keep emotional truth at the center.
- Mobilise imagination, allow space for the audience to fill in the blanks
- Create a sense of magic and childlike wonder, not childishness!

Our research highlighted several **common mistakes** that families identified in our research as off putting for them:

- Writing down to children
- Over explaining morals
- Adding adult jokes for parents
- Forgetting theatricality

THE SHARED STORY - CHILDREN WILL FIND ITS WONDER, ADULTS WILL FIND THE TRUTH

1.3 THE IMPORTANCE OF AGE RANGES

Family Theatre is a forum in which families can explore and develop social and emotional abilities in a structured yet imaginative environment. When creating work for family audiences it is really important to understand your audience in terms of their levels of understanding both socially and cognitively. This will aid your work in several ways, not just as a performer and maker but also in how you market your piece.

**“CHILDREN ARE NOT PASSIVE SPECTATORS —
THEY IMAGINE, INTERPRET, AND RESHAPE
THEATRE WITH THEIR OWN VOICES AND
EXPECTATIONS. IF WE TRULY LISTEN TO THEM,
THEATRE BECOMES MORE THAN ART FOR YOUNG
AUDIENCES: IT BECOMES ART WITH THEM AND
THROUGH THEM”**
MAŠA RIMAC JURINOVIĆ

Responsibility of Theatre Makers

Family Theatre productions are designed to appeal to a broad range of ages. As makers you have a responsibility to be aware of how your audience will react to the content, such as the intensity of themes and potential for frightening moments.

You can also build in audience engagement strategies, which can include interactive elements for very young audiences to broaden the appeal of your work. We have based our recommendation on the age categories defined in Theatre for Young Audiences (TYA) which defines three broad age categories: theatre for early years (0-6 years), children's theatre (4-12 years) and theatre for youth (13-18 years). Family Theatre suggests that these are broadened to include adults.

More recommendation on engagement and communication strategies are available in Part 3 of the toolkit.

KEY RECOMMENDATIONS ABOUT AGE RANGE

KNOW YOUR AUDIENCE!

The key to creating a Family theatre production is to allow moments that resonate with different audiences and different levels at different times, to do this you must have knowledge of age ranges, rites of passage and generational concerns.

Early Years (Ages 0-4)

The content is often designed to be engaging and requires attention to the children's responses. Productions can incorporate interactive elements, such as breaking the fourth wall and allowing children to participate in the performance; body language and movements not speech are the basic expressions of all children's performance for this age range.

NOTE: We believe Family Theatre begins at ages 4+ as this is the age in which children and adults can begin to share their artistic journeys together.

Younger Childhood (Ages 4-7)

From ages 4-7, children develop cognitively, socially, and emotionally as they enter school, making sense of the world through logic and imagination. They love fantastical stories. However they can still struggle to tell fact from fiction.

Middle Childhood (Ages 7-11)

Children of this age in particular are looking for adventure and heroes who usually possess ethereal power and a quest for some secrets. Fantasy and imagination are hugely important for this age as well as stories that include peers and friendship. For this group, consider the play's length, subject matter, and complexity. Productions may include mild peril or highly comedic violence.

In Between Years (Ages 10-13)

For this age group, due to neurological development, many children find it difficult to make decisions and recognise themselves within the rules of the adult world, their own emotions and those of other people. For the age group of 10-13 years of age, everything seems to be more confusing than ever before. They are not children anymore, but not yet adults either. Magic is receding into the background and the desire for self-identification emerges. That is why this age group reflects more strongly on stories embedded in reality or lifelike circumstances.

Teenagers (Ages 13-16)

This audience is generally more attuned to social themes and behaviors. Some productions produced for this age range may contain more intense or frightening content, including infrequent violence or situations that could be disturbing for younger children. Additionally elements of surprise or unexpected storyline can appeal to this age-range. They like to be 'thrown off' and surprised – but only if they are given a hint or a tool to decode what they see. Due to their sense of rationality, teenagers usually don't like unclear, ambiguous symbols; they prefer straightforward messages. But at the same time, there is nothing that alienates them more than a direct didactic intention.

Young Adults (16-20)

This audience is in the final stage of adolescence, characterised by significant growth in abstract thinking, future planning, and identity formation. It's a period of transition that includes milestones like learning to drive, considering post-school paths, and navigating new social and romantic relationships. Content related to lifestyle, hobbies, and other interests is very popular and they are highly digitally savvy.

Early Adulthood (ages 20–39)

In early Adulthood there are two distinct audiences who would share similar interests:

- Unattached Adult - Young adults become independent from their families of origin, focus on developing their own identity, and pursue careers and peer relationships. They can bring younger family members to Family Theatre shows.
- Coupling/Marriage - Adults commit to a partnership, create a new family system, and learn to balance marital needs with career demands. These These could be parents bring their own children and their friends/relations to shows.

Middle adulthood (ages 40–59)

Key characteristics of this age group are a mid-life re-evaluation and often includes changes in family and career. Middle-aged adults may also face the "sandwich generation" challenge of caring for both their children and aging parents.

Late adulthood (age 60 and above)

These are Individuals adjusting to life after career and child-rearing stages are complete. This stage can involve becoming a grandparent, adapting to generational roles, and facing the challenges of aging.

**“WE DON’T STOP PLAYING
BECAUSE WE GROW OLD;
WE GROW OLD BECAUSE WE
STOP PLAYING.”**

GEORGE BERNARD SHAW

2. FAMILY THEATRE FORM THE “SHARED WORLD”

Theatre creates a unique social and communal experience between performers and the audience, while fostering a sense of community and providing a platform for collaborative creation

Theatre as an art form consists of many different styles or genres, defined by its structure, conventions, and objectives. Examples include classical Greek tragedy, Shakespearean drama, modern musical theatre, or contemporary performance art. These forms combine elements like words, voice, movement and visual design to tell stories and communicate ideas, engaging an audience in a particular way.

The forms suggested in this toolkit are not intended to be exhaustive but are merely informed by research that the partnership consortium has conducted. Much like the Family Theatre content section of the toolkit, the forms suggested below are meant as a starting point for theatre practitioners to begin their process of Family Theatre making.

In this section we will consider:

- 2.1 Preferred Performance Genres
- 2.2 Quality and Aesthetics
- 2.3 Ideal Duration Length

2.1 PREFERRED PERFORMANCE GENRES

There was a clear sense of occasion going to the theatre, our families remembered the atmosphere as something special, this was described as "entering a special world" the idea of something beautiful, extraordinary.

As theatre makers we must ask the question: how can the performance genre assist this?

A variety of different genres were mentioned by the interviewed practitioners. Some practitioners maintain that improvised performances with a high level of audience engagement can become extremely powerful Family Theatre experiences. Other artists are critical of improvised performances because they lack a clear and well-developed storyline that they believe is central to engaging different generations at the same time.

The most commonly mentioned genres in our research were

- Puppetry
- Dance
- Classical Street Theatre
- Mime
- Pantomime - Family Theatre consortium are treating pantomime as its own specific art form for the purpose of this document

The overwhelming consensus from the research was that there was no **one** genre that could be classified as Family Theatre. Different genres, from musicals to puppetry and street theatre, can all serve Family Theatre.

" IT IS THE WRITER'S JOB TO MAKE
THE PLAY INTERESTING. IT IS THE
ACTOR'S JOB TO MAKE THE
PERFORMANCE TRUTHFUL. "

DAVID MAMET

KEY RECOMMENDATIONS ON GENRE

“USE THE GENRE OR GENRE VARIATIONS THAT SUIT YOUR STORY”

- Language - Consider non-verbal aspects for your production e.g. movement, music, sensory elements These can work really well for multigenerational audiences.
- Think about what visual elements can aid your performance. Do you need lots of bright lights or will understated lighting carry the mood best?
- Musicality can underscore and help understanding for both younger and older audiences.
- Ensure your performance space complements the size and intention of your production.
- Think about whether audience participation serves your piece well, don't add it in just for the sake of it.
- Playfulness- Incorporate humour and a sense of fun which are identified as key aspects of Family Theatre
- Using Improvisation- This requires a lot of skill and experience from the actors who must follow a set of improvisation rules in order to keep different age-groups engaged

2.2 QUALITY AND AESTHETICS

It's important to note that when we talk about "Quality" in this document we are not focused on aesthetics, which we will treat as a separate form.

"Quality" is talking about the following elements

- High quality acting
- Qualities connected with the theme
- Content VS Form

KEY RECOMMENDATIONS ON QUALITY

QUALITY CAN NOT BE COMPROMISED ON

- You need very skilled actors to deal with a younger audience as they can be more restless and inquisitive than older audiences who recognise theatre etiquette
- Quality of the piece as a whole really resonates with younger audiences, so think about how the story relates to the aesthetics and make sure it reinforces the story.
- Budget can affect what you can do with visuals and staging but think cohesively and leave space for imagination

Aesthetics in Family Theatre encompass the use of theatrical elements like visuals, sound, movement, and colour to create a stimulating and engaging experience that goes beyond simple entertainment. You want the audience to perceive the performance as art.

KEY RECOMMENDATIONS ON AESTHETICS

“DON’T BE AFRAID TO BE BOLD”

- The design should reinforce the story, it does not have to have bright colours and flashing lights if the story doesn't need it.
- The more immersive you can make the design the better for younger audiences.
- Music can really help carry the audience along with the emotions of the performance.
- Movement, dance and physicalisation are great non-verbal tools of telling the story.

The creation of a piece of Theatre involves multiple creatives, producers and crew working together to create the final performance. We have identified through our research several key roles. Because Family Theatre is a specialised from the following roles would find training and up-skilling beneficial. However, it should be noted that this list is not exhaustive

KEY ROLES FOR AESTHETICS

COLLABORATION IS KEY TO A COHESIVE DESIGN

The Director is the central figure in the creation of the overall creative vision and is the person that brings together Form, Content and Engagement. However their vision can not be realised alone. The key designers to assist them in developing their Aesthetic are:

- **Set Designer** - They design the physical world of the performance.
- **Costume Designer** - They design the costumes for the performance.
- **Lighting Designer** - Use lighting design to create atmosphere, mood, focus, and to support the story/narrative through the use of light and shadow.
- **Sound Designer** - Creates and manipulates sound to enhance the audience's experience, including sound effects, music, and atmospheric audio.
- **Choreographer** - Designs any dances or movements within the performance

2.3 IDEAL PERFORMANCE LENGTH

Our research shows there is an overwhelming consensus on the ideal performance length, according to families and practitioners.

60 minutes was identified as the maximum duration for a Family Theatre show, preferably without an intermission.

Choosing which works best for your performance will depend on what Story you have to tell. In order to keep the audience engaged, Theatre Makers recommend that something unexpected should happen at 30 minutes approx, as this is when audience attention naturally wanes.

KEY RECOMMENDATIONS ON PERFORMANCE LENGTH

“THE NEXT, THE NEXT, THE NEXT!”

- Try to introduce lots of “Nexts” to help keep the audience riveted to their seats, wanting to know what is going to happen: a new character appearing, a sound effect, a lighting change, a surprise twist, a musical sting. Compare it to the page-turning appeal of a successful children’s book.
- If the key age-range is 4 year olds, then shorten your production. Most practitioners agree 30-45 minutes is ideal.
- Pacing is key - you need to have surprises for the audience and keep it flowing!
- Know your story, what is key and what can be left out. You need moments to engage both adults and children but these don’t need to be at the same time.
- Children will show you when they are bored: they will move in their seats and maybe voice their opinions. Actors and performers need to be prepared for a less “polite” audience in Family Theatre.

3. FAMILY THEATRE ENGAGEMENT THE “SHARED COMMUNITY”

Positive family experiences can create lifelong memories with each other. Compared with other audiences, families have engagement needs that are unique to them. Family Theatre engages both children and adults as active participants in their theatrical experience, each with their own expectations within the theatrical experience.

One of the purposes of Family Theatre is to make theatre a third space for families. In sociological terms, the third space is an environment in which we can find comfort and familiarity that is separate from home (the first place) and work/school (the second place).

It is important to know how to speak about Family Theatre shows and how to make the experience of the audience a positive and memorable one. Our research has shown that Audience Engagement should be wide ranging and offer cost effective ways to increase the accessibility for families.

KEY POINTS

Families talked about a sense of occasion going to the theatre, they remember the atmosphere, so the feeling was something other than the show.

All talked about entering a special world, something beautiful, extraordinary

Below are suggestions on how to make a performance family-friendly and engaging:

- 3.1 Family Audience Engagement - Best practice
- 3.2 Seating and Venue - Best practice
- 3.3 Barriers to attendance

3.1 FAMILY AUDIENCE ENGAGEMENT - PRE-SHOW & POST-SHOW

When designing a show remember to keep in mind what the barriers to attendance are for your audience. For families in particular these are high ticket prices, inconvenient scheduling, and poor access to information or theatre locations. You should work in partnership with venue managers and producers about ways to circumvent some of these barriers.

PRE-SHOW MARKETING

Parents should be reassured that the theater is a welcoming place to be enjoyed peacefully, in the company of understanding people and that it's truly worth it. Promoting Family Theater should include clear communication that even if a child cries or needs to get up, these are challenges all families face and can handle.

KEY RECOMMENDATIONS ON PRE-SHOW COMMUNICATION

"REASSURE FAMILIES THAT THEY BELONG IN THE THEATRE"

- Trailers help families understand the performance and help them prepare.
- Age categories for shows allow families to make informed choices.
- Show the magic of the Theatre as a unique shared experience.
- Make it more magical!
- Relaxed performances and permission to move are hugely beneficial to families.
- Meeting families where they are at and bringing the theatre to them can be the first solution, the first step before bringing them to the theatre.
- Focus on the fun rather than formality.
- Marketing has to be considered and match the tone of the performance.

The aim is to encourage a new habit of theatre-going for families. Currently, most families don't attend theatre regularly. Family Theatre is treated as a once-off special event or spectacle to be experienced only once a year or less.

POST-SHOW ENGAGEMENT

It is generally agreed by Makers and Venues that post-show engagement is not necessarily needed or desired by audience members. It was agreed that the priority was in making sure that audience members felt welcomed throughout the theatre experience from the moment they walk in the door to the moment they leave.

One of the aims of Family Theatre is to stimulate a conversation between family members. This conversation does not end in the theatre but instead develops into dialogue and memories that they share together, creating intergenerational understanding.

3.2 SEATING & VENUE - VENUE RESPONSIBILITY

The key to welcoming families to theatre is to create an experience from the moment they step through the door. Traditional theatre venues and seating are often seen as unsuitable for families. Families prefer more intimate, inclusive layouts that facilitate physical closeness. However below are practical examples for how to improve the experience for families regardless of your venue design.

While this toolkit is primarily aimed at theatre-makers, we are aware that a lot of decisions regarding seating arrangements and front of house are the responsibility of the venue. We encourage practitioners to have active conversations with the hosting venue in order to create a synergy between the production, the practitioner, the audience and the venue itself.

KEY RECOMMENDATIONS

THE VENUE

Before the theatre visit:

- a video introducing the venue can be key to easing anxiety of parents and children before entering a new space. Additionally, extra signage may be useful to help audience member navigate the space.

Upon audience arrival:

- Provide booster seats to allow smaller children a better viewing experience and to help them be more independent spectators. This will also give more space for parents, which can be welcomed for their own enjoyment of the performance.
- If available, provide space to store unnecessary items and clothing, such a cloakroom.
- If available, designate a space where audience member may go throughout their theatre-visit for some quiet time / break.

During the show:

- Show announcements should be linked to the tone of the show to give a sense of continuity.
- Additionally, think about how to potentially adapt theatre convention to suit your audience needs better - this needs to be clearly communicated with the audience, with the creative team and performers and with front of house team.
- Relaxed performances work for families. These performances are comfortable for those with sensory needs with gentler lighting, and acceptable for those who may struggle to sit in one place through a whole performance.

KEY RECOMMENDATIONS

THE FRONT OF HOUSE TEAM

- Be **welcoming**: a good welcome is always the best start. Plan how you are welcoming people to the performance. It is important to give people the opportunity to ask questions and make them feel comfortable.
- Consider your **body language**: lower your body so you can speak to children at their own level. This helps them realise that they are a key part of the performance.
- Ask **questions**: plan some questions that will help facilitate discussion and gauge the families' level of understanding and familiarity with theatre. This will help you make the families feel more welcome.
- Create a **positive experience**: people remember experiences they have enjoyed, felt involved in and that have inspired them to do or find out more.

When considering venues, seating arrangements and welcoming family audiences into the theatre building, there are two over-arching questions to consider:

- What are the practical needs and fears of the audience?

This would then translate into practical adaptations of the space and potentially extra training of staff in customer service specialising in family audience.

- What would compliment best the production?

This question is of the shared responsibility between the venue and the producing company. Tone, atmosphere and world-building should be considered - think about what energy you need the audience to start their theatre experience with.

If nothing in particular can be put in place to compliment the show, avoiding jarring pre-show experience should be the priority

3.3 BARRIER TO ATTENDANCE

Cost, lack of knowledge, fear, distance from theatres were all mentioned as major barriers to attendance for families. Some of these factors are out of your control but being aware of them can help you communicate with your audience.

KEY RECOMMENDATION ON BARRIERS TO ATTENDANCE

“KNOW YOUR AUDIENCE, KNOW THEIR BARRIERS”

- Using the recommendations from the previous two sections will help bridge some of the fear that families have in attending the theatre.
- Understand where families get their information about cultural activities, these include social media, local libraries and schools.
- Consider linking up with local schools to offer discounts: they are in constant communication with families and is an easy way to get in touch with your audience.
- Know what times work best for Family audiences: afternoon shows are typically best, but know your cultural context, e.g. In Ireland young children go to bed earlier than in Italy!

JOIN THE CONVERSATION

Our next step is to test out our Family Theatre Format, but we would love you to join us on our journey of play, experimentation and imagination

The adventure starts now!

IL MANUALE DEL FAMILY THEATRE

FAMILY THEATRE: ESPLORARE IL PIENO
POTENZIALE DEGLI SPETTACOLI PER FAMIGLIE NEL
CONTESTO EUROPEO

Co-funded by
the European Union

TITOLO DEL PROGETTO: Family Theatre: esplorare il pieno potenziale degli spettacoli per famiglie nel contesto europeo

ACRONIMO DEL PROGETTO: Family Theatre

CONVENZIONE DI SOVVENZIONE (GRANT AGREEMENT) N.: 101173921

NUMERO DI PROGETTO: 101173921

WORK PACKAGE: WP3 – Definizione del Format Family Theatre

CAPOFILA: The Gaiety School of Acting, Dublino

Editor: Rebecca Dolan

Progetto grafico: Rebecca Dolan + Gwenaelle Gillet

Partner: Adam Bethlenfalvy, Caroline Coffey, Rebecca Dolan, Simone Dini Gandini, Gwenaelle Gillet, Meri Malaguti, Irene Pirelli, Séamus Quinn, Julcsi Szabó, Marijeta Radić Grabovac, Mara Dragojević

Esperti: Will Wollen, Lauren O'Toole, Muireann Ahern e Louis Lovett (Theatre Lovett), Barry Morgan, Violet Thompson, Petra Jelača, Maša Rimac Jurinović, Paolo Tišljarić, Saša Božić, Simone Dini Gandini, Benedetta Conte, Zsuzsa Hajós, György Vidovszky

Lo scopo di questo documento è elaborare una Definizione del Format Family Theatre, al fine di approfondire e delineare le principali caratteristiche e gli standard qualitativi del Format Family Theatre. Ciò ne faciliterà il riconoscimento e la diffusione a livello dell'Unione Europea. Il format si fonda su principi guida chiari, standard di qualità e linee guida operative. Per garantire che rispecchi le esigenze dei diversi contesti nazionali, il format è stato condiviso con stakeholder rilevanti a livello europeo per la loro revisione e valutazione.

TARGET GROUP:

Il Format Family Theatre è stato progettato per essere utilizzato da creatori teatrali, scenografi e designer, produttori, spazi teatrali, dramaturg, autori, studenti e da chiunque sia interessato alla creazione di spettacoli di teatro per famiglie.

Limiti del presente documento:

Questo documento non è stato concepito come una guida "step by step" alla creazione di uno spettacolo di Family Theatre, poiché ciò sarebbe impossibile data la varietà di generi, narrazioni, modalità di coinvolgimento e scelte artistiche a disposizione dei creatori.

Si propone invece come uno strumento di riferimento per orientare la pratica di professionisti e studenti di teatro. Evidenzia gli aspetti più importanti delle performance di Family Theatre e offre spunti di riflessione per sviluppare soluzioni artistiche.

È stato pensato come punto di partenza per il dialogo, per sostenere i processi creativi e per mettere in luce le infinite possibilità del Family Theatre.

INDICE DEI CONTENUTI

Definizione di Family Theatre	P.3
Ricerca Metodologica	P.5
Family Theatre Toolkit	P.10
Family Theatre Content	P.12
Family Theatre Form	P.24
Family Theatre Engagement	P.30

“The hero’s journey always begins with the call. One way or another, a guide must come to say, ‘Look, you’re in Sleepy Land. Wake. Come on a trip....’ And so it starts.”

Joseph Campbell

Definizione di Teatro per le Famiglie

Il Teatro per le Famiglie è un’esperienza artistica che collega generazioni diverse, dando vita a momenti condivisi che uniscono. È uno spettacolo dal vivo pensato per essere vissuto insieme, dove ogni spettatore partecipa e si emoziona in modo unico e allo stesso tempo collettivo.

Uno degli obiettivi del Family Theatre è trasformare il teatro in un terzo spazio per le famiglie. In sociologia, il terzo luogo è un ambiente in cui possiamo trovare conforto e familiarità, separato dalla casa (primo luogo) e dal lavoro o dalla scuola (secondo luogo).

Family Theatre comprende ogni forma teatrale pensata per famiglie di età e bisogni differenti.

Siamo consapevoli che il termine viene usato in modi diversi in varie culture e contesti, ma qui lo useremo come Teatro per le Famiglie.

L'argomento/materiale scelto dovrebbe funzionare a più livelli di comprensione.

Il contenuto esplorato nella produzione dovrebbe essere interessante per bambini, adolescenti e adulti.

Il linguaggio e le forme artistiche utilizzate nella produzione dovrebbero essere accessibili e coinvolgenti per un pubblico di età diverse.

Family Theatre presenta somiglianze con le seguenti forme teatrali, ma è completamente distinto da esse:

Il Teatro per la Prima Infanzia (età 0-4) è una forma specializzata di arti performative progettata per i bambini in età prescolare. Utilizza esperienze interattive, ricche di stimoli sensoriali e adeguate allo sviluppo per coinvolgere il giovane pubblico. Può includere spettacoli professionali per neonati in grembo o spettacoli più partecipativi dove i bambini possono entrare nell'area di esibizione. Il Teatro per Famiglie non si rivolge specificamente a questa fascia d'età, cioè il gruppo di età 0-4.

Il principio fondamentale del Teatro per Bambini o del Teatro per Giovani Pubblici (TYA) è creare arte per e con i giovani; ciò significa che le loro prospettive, interessi ed esperienze sono considerate dall'idea iniziale fino alla performance finale. Il Teatro per Famiglie è progettato per tutta la famiglia, ma non tutto il TYA rientra nel Teatro per Famiglie. Mentre il Teatro per Famiglie mira a coinvolgere un pubblico più ampio considerando gli interessi e le esperienze di tutti gli spettatori, indipendentemente dall'età, il TYA si concentra principalmente sul coinvolgimento del pubblico più giovane.

Il Teatro nell'Educazione (TiE) utilizza il teatro e le tecniche drammatiche per facilitare l'apprendimento ed esplorare questioni sociali o educative al di là del semplice intrattenimento. Il Teatro per Famiglie non ha lo stesso obiettivo di informare o modificare conoscenze, comportamenti o atteggiamenti. L'educazione non è una priorità nel Teatro per Famiglie.

Il Pantomima è un tipo di produzione teatrale musicale e comica progettata per l'intrattenimento familiare, che generalmente combina attori con travestimenti di genere e umorismo attuale con una storia vagamente basata su una fiaba, favola o racconto popolare noto. Sebbene il pubblico del Pantomima possa essere simile a quello del Teatro per Famiglie e ci sia una certa sovrapposizione nei contenuti e nelle forme, il Pantomima esiste come una forma d'arte molto distinta separata dal teatro e quindi dal Teatro per Famiglie.

RICERCA METODOLOGICA

Questo documento in formato Family Theatre è il risultato di due fasi di ricerca.

FASE 1: MAPPATURA DEL TEATRO FAMILIARE IN EUROPA RAPPORTO (DICEMBRE 2024 – MARZO 2025)

Nell'ambito della nostra ricerca, abbiamo esaminato vari documenti, articoli e sondaggi relativi al concetto di Teatro per Famiglie. Abbiamo seguito questa fase con una ricerca qualitativa su piccola scala. I partner del progetto hanno raccolto dati da dicembre 2024 a marzo 2025 utilizzando questionari online anonimi e interviste mirate (sia verbali che scritte) con specifici stakeholder identificati dai partner del progetto nei rispettivi paesi.

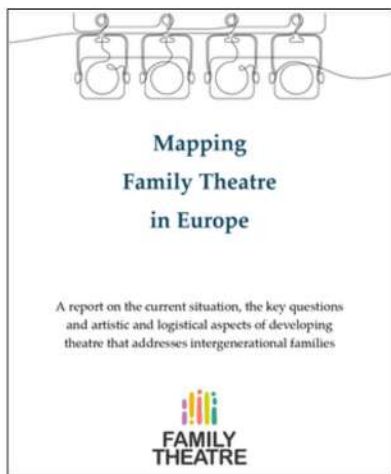
I tre gruppi di stakeholder includevano il personale del teatro (specialisti di marketing e tecnici, nonché collaboratori artistici e critici), le organizzazioni civiche e culturali che lavorano con le famiglie e le famiglie con bambini di varie età.

RISULTATI/INDICATORI

Ostacoli alla Partecipazione - I principali fattori che scoraggiano la partecipazione delle famiglie al teatro includono i prezzi elevati dei biglietti, l'orario scomodo e la scarsa accessibilità alle informazioni o alle sedi teatrali.

Fascia d'Età del Pubblico - Le famiglie frequentano principalmente il teatro quando i bambini hanno tra i 4 e i 12 anni, con un calo della partecipazione quando i bambini diventano adolescenti.

Preferenze sui Contenuti - Le famiglie prediligono storie familiari, come fiabe e classici, spesso scelte per motivi di nostalgia. I generi preferiti includono commedia, musical e avventura.

Temi che Risuonano - I temi di successo per il teatro familiare includono storie di «coming-of-age», lotte familiari e transizioni di vita, a condizione che evitino di essere didattici.

Design dei Posti a Sedere e del Locale - La disposizione tradizionale dei posti a teatro è spesso considerata inadatta per le famiglie. Le famiglie preferiscono layout più intimi e inclusivi che facilitino la vicinanza fisica.

Design della Performance - I creatori di teatro sottolineano l'importanza di creare narrazioni stratificate che coinvolgano simultaneamente diverse generazioni, fondendo complessità e chiarezza attraverso personaggi e archi narrativi.

Interattività e Varietà di Generi - L'interazione, l'umorismo, il teatro di figura e la narrazione non verbale migliorano il coinvolgimento del pubblico. Diversi generi, dai musical al teatro di movimento basato in studio, possono servire il teatro familiare.

Durata Ideale della Performance - La maggior parte delle famiglie e dei professionisti concorda sul fatto che 60 minuti sia la durata ideale per il teatro familiare, preferibilmente senza intervallo.

Qualità ed Estetica - Recitazione di alta qualità, narrazione e un'estetica audace e coinvolgente (es. colore, teatro di figura, design immersivo del set) sono cruciali per un'esperienza teatrale familiare di successo.

Coinvolgimento del Pubblico - Strategie efficaci prima e dopo lo spettacolo possono includere l'interazione sui social media, materiali educativi, sessioni di domande e risposte e interazioni con gli attori, che aiutano ad approfondire l'impatto e l'accessibilità dell'esperienza teatrale per le famiglie.

Il rapporto completo è disponibile qui sotto. Consigliamo ai lettori di leggerlo per comprendere appieno il formato del teatro familiare.

https://insitedrama.eu/wpcontent/uploads/2025/06/FamilyTheatre_FINAL_Mapping-Family-Theatre-in-Europe.pdf

FASE 2 - WORKSHOP TRANSNAZIONALI

Durante il progetto, il consorzio di partner ha condotto quattro workshop di ricerca tematici: due online e due in presenza, coinvolgendo esperti e stakeholder di varie discipline che hanno scambiato competenze tecniche, conoscenze ed esperienze per aiutare a approfondire la comprensione delle varie forme artistiche per produzioni orientate alla famiglia. Da questi workshop abbiamo sviluppato i principi guida di questo documento, oltre a standard di qualità provvisori e linee guida operative. Gli esperti e gli stakeholder coinvolti in questo processo includevano attori, scrittori, psicologi, drammaturghi, famiglie, gestori di spazi, registi, produttori e operatori di teatro per giovani.

WORKSHOP 1 - IN PRESENZA, DUBROVNIK

Il Festival Estivo di Dubrovnik ha accolto i partner del progetto e gli esperti nazionali a Dubrovnik, in Croazia, per il primo workshop sul Teatro Familiare. I temi principali di discussione includevano la lunghezza ideale degli spettacoli, la fascia d'età del pubblico, la disposizione dei posti e la sede, e l'inclusività sociale nel Teatro Familiare. Sono state sollevate domande sulla mancanza di strumenti di mediazione per il giovane pubblico nel Teatro Familiare e su come porvi rimedio affinché tutti i membri della stessa famiglia possano godere dell'esperienza sia individualmente che collettivamente.

WORKSHOP 2 - ONLINE, VERONA

AIDA ha condotto un workshop online sui temi della qualità e dell'estetica, del coinvolgimento del pubblico e dei temi. È apparso chiaro che le questioni di qualità e coinvolgimento del pubblico erano collegate e che la paura era un fattore importante nel coinvolgere un pubblico familiare. Gli stakeholder hanno suggerito di allentare le convenzioni teatrali per soddisfare le esigenze delle famiglie, ma hanno anche riconosciuto che ciò potrebbe compromettere la qualità della performance e l'esperienza per altri membri del pubblico.

WORKSHOP 3 - ONLINE, BUDAPEST

InsiteDrama ha facilitato il terzo workshop online e si è concentrato sulle domande relative alle possibili drammaturgie e alla scelta delle storie, il che ha portato a ulteriori discussioni su temi e argomenti adeguati all'età. La nostra ricerca ha evidenziato che le storie e i meccanismi familiari sono i più appropriati per il Teatro Familiare. Durante questo workshop, le parti interessate hanno discusso su come i creatori possano affrontare racconti e storie classiche per mantenerle entusiasmanti per gli interpreti, ma anche introdurre nuove idee o modificare la prospettiva del pubblico per incoraggiare discussioni tra generazioni.

WORKSHOP 4 - IN PRESENZA, DUBLINO

La Gaiety School of Acting ha ospitato l'ultimo workshop in presenza a Dublino, Irlanda. Gli esperti e altri stakeholder hanno riflettuto sugli ultimi tre workshop; tuttavia, l'attenzione si è spostata leggermente dalle domande riguardanti il pubblico alle domande sul team creativo e sul ruolo della compagnia di produzione nella selezione delle persone giuste, nella comunicazione con partner esterni e nel supportare i creativi nel loro percorso per realizzare il Teatro per Famiglie.

Principali Risultati della Ricerca dai Workshop

Complessità - Il Teatro Familiare è estremamente difficile da realizzare poiché deve essere un'esperienza coerente che impatta gli spettatori a diversi livelli e in diversi momenti.

Coinvolgimento VS Disimpegno - I creatori di Teatro Familiare dovrebbero evitare di essere didattici, poiché è molto chiaro dalle famiglie che amano coinvolgersi con le storie ma non gradiscono essere istruiti su cosa pensare o come sentirsi.

Raccomandazioni di Età - La nostra ricerca suggerisce una categoria di età minima per il Teatro Familiare. Si consiglia l'età di 4 anni e oltre per aiutare a mantenere l'esperienza teatrale.

Risonanza - Il Teatro Familiare dovrebbe essere progettato per coinvolgere sia gli adulti che i bambini, assicurando che ogni spettatore percepisca che la performance abbia risuonato con loro personalmente. Questo approccio crea un'esperienza più ricca per tutti i coinvolti.

Umore - L'irriverenza e l'umorismo sono stati identificati come elementi chiave indipendentemente dalla forma e dal contenuto.

Il Terzo Spazio - Lo scopo del Teatro Familiare è creare un Terzo Spazio per le famiglie; cioè, uno spazio che non sia la casa, il lavoro o la scuola.

Professionalità - Conoscere il proprio pubblico e la propria arte sono elementi cruciali per produrre un Teatro Familiare di successo.

**IL FAMILY THEATRE
DOVREBBE ESSERE COINVOLGENTE PER TUTTI!**
FEEDBACK DI DUBLINO "IN CONVERSAZIONE CON"

KIT TEATRALE PER FAMIGLIE

STANDARD DI QUALITÀ E
LINEE GUIDA OPERATIVE

In questo kit, dividiamo le Raccomandazioni sugli Standard e le Linee Guida per il Teatro Familiare in tre sezioni interconnesse:

- 1. CONTENUTO DEL TEATRO FAMILIARE - “STORIA CONDIVISA”**
- 2. FORMA DEL TEATRO FAMILIARE - “MONDO CONDIVISO”**
- 3. COINVOLGIMENTO DEL PUBBLICO FAMILIARE - “COMUNITÀ CONDIVISA”**

Come creatori teatrali, riconosciamo che il **CONTENUTO** si riferisce al messaggio o all'argomento che scegliamo di presentare. Questo contenuto è trasmesso attraverso la **FORMA**, che comprende gli stili, la struttura e il mezzo del linguaggio, il design visivo e le tecniche artistiche.

Questo kit offrirà strategie su come **COMUNICARE** e **COINVOLGERE** il nostro pubblico del Teatro per Famiglie e promuovere con successo gli spettacoli di Teatro per Famiglie.

È chiaro dalla nostra ricerca che i creatori teatrali già producono Teatro per Famiglie, ma non necessariamente lo chiamano così. Questo kit aiuterà i creatori a identificare se il loro lavoro può essere considerato Teatro per Famiglie, oltre ad aiutare i creatori a realizzare Teatro per Famiglie.

1. CONTENUTO PER IL FAMILY THEATRE

LA “STORIA CONDIVISA” RISPETTANDO LE ESPERIENZE INDIVIDUALI

Il formato del Family Theatre non è concepito come un mezzo per limitare le scelte o le opzioni per i creatori teatrali; serve semplicemente come punto di partenza per i creatori e per mettere in evidenza le possibilità illimitate dei contenuti. La nostra ricerca ha sottolineato l'importanza di fornire una “Storia Condivisa” e l'importanza di condividere esperienze tra generazioni.

IL TEATRO PER FAMIGLIE È PER TUTTI, NON SU TUTTI.

QUALI SONO GLI ASPETTI CHIAVE DEL CONCETTO DI “STORIA CONDIVISA”?

Una “Storia Condivisa” è un ponte tra le generazioni.

L'idea di una “Storia Condivisa” porta a un “viaggio condiviso” durante la performance, che unisce il pubblico creando un’“Esperienza Condivisa”.

Una “Storia Condivisa” si concentra sulla verità emotiva, l'umorismo e i significati che risuonano a diversi livelli e in momenti diversi con i membri del pubblico.

In questa sezione discuteremo i seguenti punti:

- 1.1 Temi che risuonano con il pubblico
- 2.2 Drammaturgia a più livelli
- 3.3 Generi preferiti dalle famiglie
- 4 L'importanza di comprendere le fasce d'età

1 TEMI E CONTENUTI CHE RISUONANO CON IL PUBBLICO

Temi simili e risonanti sono stati menzionati da esperti, creatori teatrali e famiglie, sebbene il modo in cui possono essere presentati, sovvertiti o mostrati vari. È stato osservato che non si dovrebbero evitare argomenti importanti o "semplificarli eccessivamente". Le famiglie non apprezzano essere "prediche" o assistere a spettacoli eccessivamente didattici. L'inclusione di sfumature e divertimento sono stati anche punti chiave identificati durante la ricerca.

I contenuti preferiti dalle famiglie includono:

- Fiabe
- Opere letterarie conosciute
- Libri iconici
- Film

È evidente che le famiglie apprezzano opere con cui hanno una certa familiarità, c'è la percezione che una "memoria condivisa" di storie sia davvero importante per loro. Questi preferiti delle famiglie possono essere sovvertiti e trattati con umorismo e irriverenza. È anche rassicurante per le famiglie vedere qualcosa di cui hanno già un'idea, e questo riduce alcune delle barriere di partecipazione che abbiamo riscontrato nella nostra ricerca.

C'è spesso una "paura" tra le famiglie che non frequentano abitualmente il teatro riguardo l'esperienza sconosciuta che questo offre, e una storia ben nota può aiutare a superare questa paura rendendola più accessibile.

Anche un interprete o un creatore teatrale noto può avere lo stesso effetto di rassicurazione per le famiglie. Questa ricorrente paura, di non sentirsi parte del mondo teatrale, è il secondo problema principale per la mancata partecipazione delle famiglie a teatro, accanto al problema dei prezzi di cui discuteremo in una sezione successiva.

I temi che risuonano con il pubblico includono:

- Storie di crescita personale
- Lotta familiare
- Transizioni della vita
- Avventura

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SU TEMI CHE RISUONANO

«TEMI UNIVERSALI, MA LASCIA SPAZIO ALL'IMMAGINAZIONE»

- Utilizzare un argomento o un tema familiare è un ottimo punto di partenza: questo offre una sensazione di comfort e sicurezza alle famiglie!
- Le storie classiche possono essere analizzate criticamente nei contesti attuali.
- Nuovi modi di raccontare vecchie storie sono un'esperienza entusiasmante sia per il creatore che per il pubblico.
- I temi universali uniscono le famiglie, ma puoi usare temi specifici per coinvolgere il pubblico.
- Evita di essere didascalico! È molto chiaro dalle famiglie che amano interagire con le storie, ma non amano essere istruite su cosa pensare o come sentirsi.
- Sovvertire idee e generi e non evitare argomenti importanti permette ai genitori e ai bambini più grandi di interagire con il materiale a un livello diverso.
- Non aver paura di aprire nuovi mondi e del potere della sorpresa e della novità.
- Tieni a mente ciò che interessa al pubblico, non ciò che è divertente fare come creatore teatrale.
- Non sottovalutare il potere della nostalgia.
- Va bene sovvertire e cambiare la struttura delle storie, ma cerca di mantenere la loro verità emotiva.

2 DRAMMATURGIA STRATIFICATA

La drammaturgia stratificata si riferisce alla pratica di strutturare una narrativa con più livelli di significato, formato e coinvolgimento, ed è una caratteristica di molti pezzi teatrali. Tuttavia, con il "Teatro per Famiglie", spesso c'è un ulteriore livello di complessità dovuto ai diversi gruppi di età nel pubblico.

Quando ci occupiamo dei personaggi, ad esempio, le differenze possono essere riassunte come segue: i bambini più piccoli richiedono personaggi 'in bianco e nero', almeno come protagonisti. Il pubblico più anziano ha bisogno di personaggi più stratificati. Questa contraddizione può essere risolta giocando con le differenze tra i ruoli centrali e quelli minori in una rappresentazione. Il pubblico troverà il proprio livello attraverso la storia.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULLA DRAMMATURGIA

«UNA BUONA STORIA NON HA LIMITI D'ETÀ»

- La giocosità è estremamente importante per il pubblico familiare.
- Usa archetipi che tutti comprendono, molto utili per i membri più giovani del pubblico!
- Non pensare in termini di età, pensa in termini di storia.
- Rivela diversi strati di significato attraverso le scene e il tono.
- Concentrati su momenti che hanno una doppia risonanza, cioè creare un legame personale con il pubblico.
- Il teatro fisico, la musica e il ritmo sono strumenti utili per il pubblico più giovane.
- Il sottotesto, la profondità emotiva e l'ironia aiutano a coinvolgere gli spettatori più anziani.
- Mantieni la verità emotiva al centro.
- Mobilita l'immaginazione, lascia spazio al pubblico per colmare le lacune.
- Crea un senso di magia e meraviglia infantile, non puerilità!

MICHAEL MORPURGO

La nostra ricerca ha messo in evidenza diversi errori comuni che le famiglie hanno identificato come sgradevoli:

- Scrivere in modo troppo semplice per i bambini
- Spiegare eccessivamente le morali
- Aggiungere battute per adulti rivolte ai genitori
- Dimenticare la teatralità

**LA STORIA CONDIVISA -
I BAMBINI TROVERANNO LA MERAVIGLIA,
GLI ADULTI TROVERANNO LA VERITÀ.**

3 L'IMPORTANZA DELLE FASCE D'ETÀ

Family Theatre è un forum in cui le famiglie possono esplorare e sviluppare abilità sociali ed emotive in un ambiente strutturato ma fantasioso. Quando si crea un lavoro per un pubblico familiare, è molto importante comprendere il proprio pubblico in termini di livelli di comprensione sia sociale che cognitiva. Questo aiuterà il tuo lavoro in diversi modi, non solo come interprete e creatore, ma anche nel modo in cui promuovi la tua opera.

**«I BAMBINI NON SONO SPETTATORI PASSIVI —
IMMAGINANO, INTERPRETANO E TRASFORMANO
IL TEATRO CON LE LORO VOCI E ASPETTATIVE.
SE LI ASCOLTIAMO DAVVERO, IL TEATRO
DIVENTA PIÙ DI UN'ARTE PER IL GIOVANE
PUBBLICO: DIVENTA UN'ARTE CON LORO E
ATTRAVERSO DI LORO.»
MAŠA RIMAC JURINOVIĆ**

Responsabilità dei Creatori di Teatro

Le produzioni di Teatro per Famiglie sono progettate per attrarre un ampio spettro di età. Come creatori, avete la responsabilità di essere consapevoli di come il vostro pubblico reagirà al contenuto, come l'intensità dei temi e il potenziale per momenti spaventosi.

Potete anche integrare strategie di coinvolgimento del pubblico, che possono includere elementi interattivi per i pubblici molto giovani, al fine di ampliare l'attrattiva del vostro lavoro. Abbiamo basato la nostra raccomandazione sulle categorie di età definite nel Teatro per Giovani Pubblici (TYA), che definisce tre ampie categorie di età: teatro per la prima infanzia (0-6 anni), teatro per bambini (4-12 anni) e teatro per ragazzi (13-18 anni). Il Teatro per Famiglie suggerisce che queste categorie siano ampliate per includere anche gli adulti.

Ulteriori raccomandazioni su strategie di coinvolgimento e comunicazione sono disponibili nella Parte 3 del toolkit.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULLA FASCIA D'ETÀ

CONOSCI IL TUO PUBBLICO!

La chiave per creare una produzione teatrale per famiglie è consentire momenti che risuonino con diversi pubblici e a diversi livelli in momenti diversi. Per fare ciò, è necessario avere conoscenza delle fasce d'età, dei riti di passaggio e delle preoccupazioni generazionali.

Prima infanzia (Età 0-4)

Il contenuto è spesso progettato per essere coinvolgente e richiede attenzione alle risposte dei bambini. Le produzioni possono incorporare elementi interattivi, come rompere la quarta parete e permettere ai bambini di partecipare alla performance; il linguaggio del corpo e i movimenti, non il discorso, sono le espressioni di base di tutte le performance per bambini di questa fascia d'età.

NOTA: Crediamo che il Teatro per Famiglie inizi a partire dai 4 anni, poiché a questa età bambini e adulti possono iniziare a condividere insieme i loro percorsi artistici.

Infanzia (Età 4-7)

Dai 4 ai 7 anni, i bambini si sviluppano cognitivamente, socialmente ed emotivamente entrando a scuola, dando un senso al mondo attraverso la logica e l'immaginazione. Amano le storie fantastiche. Tuttavia, possono ancora avere difficoltà a distinguere tra realtà e finzione.

Infanzia media (Età 7-11)

I bambini di questa età in particolare cercano avventura ed eroi che solitamente possiedono poteri eterei e una ricerca di alcuni segreti. La fantasia e l'immaginazione sono estremamente importanti per questa età, così come le storie che includono coetanei e amicizia. Per questo gruppo, considera la lunghezza dello spettacolo, l'argomento e la complessità. Le produzioni possono includere un lieve pericolo o violenza altamente comica.

Anni di Transizione (Età 10-13)

Per questa fascia d'età, a causa dello sviluppo neurologico, molti bambini trovano difficile prendere decisioni e riconoscersi all'interno delle regole del mondo adulto, delle proprie emozioni e di quelle degli altri. Per il gruppo di età tra i 10 e i 13 anni, tutto sembra essere più confuso che mai. Non sono più bambini, ma non sono ancora adulti. La magia si sta ritirando sullo sfondo e emerge il desiderio di autoidentificazione. Ecco perché questa fascia d'età riflette più intensamente sulle storie radicate nella realtà o in circostanze realistiche.

Adolescenti (Età 13-16)

Questo pubblico è generalmente più attento ai temi e ai comportamenti sociali. Alcune produzioni realizzate per questa fascia di età possono contenere contenuti più intensi o spaventosi, inclusa una violenza occasionale o situazioni che potrebbero essere disturbanti per i bambini più piccoli. Inoltre, elementi di sorpresa o trame inaspettate possono attrarre questa fascia di età. Amano essere "sbalorditi" e sorpresi, ma solo se viene dato loro un indizio o uno strumento per decodificare ciò che vedono. A causa del loro senso di razionalità, gli adolescenti di solito non amano simboli poco chiari o ambigui; preferiscono messaggi diretti. Ma allo stesso tempo, niente li aliena di più di un'intenzione didattica diretta.

Giovani Adulti (16-20)

Questo pubblico si trova nell'ultima fase dell'adolescenza, caratterizzata da una significativa crescita nel pensiero astratto, nella pianificazione futura e nella formazione dell'identità. È un periodo di transizione che include traguardi come imparare a guidare, considerare percorsi post-scolastici e navigare nuove relazioni sociali e romantiche. I contenuti legati allo stile di vita, agli hobby e ad altri interessi sono molto popolari e sono altamente esperti in ambito digitale.

Prima età adulta (età 20–39)

Nella prima età adulta ci sono due gruppi distinti che condividono interessi simili:

- **Adulto non legato** - I giovani adulti diventano indipendenti dalle loro famiglie di origine, si concentrano sullo sviluppo della propria identità e perseguono carriere e relazioni tra pari. Possono portare i membri più giovani della famiglia agli spettacoli di Family Theatre.
- **Coppia/Matrimonio** - Gli adulti si impegnano in una relazione, creano un nuovo sistema familiare e imparano a bilanciare le esigenze matrimoniali con quelle lavorative. Questi possono essere genitori che portano i propri figli e i loro amici/parenti agli spettacoli.

Mezza età (età 40–59)

Le caratteristiche principali di questo gruppo di età sono una rivalutazione di metà vita e spesso includono cambiamenti nella famiglia e nella carriera. Gli adulti di mezza età possono anche affrontare la sfida della "generazione sandwich", ovvero prendersi cura sia dei propri figli che dei genitori anziani.

Età avanzata (età 60 e oltre)

Questi sono individui che si adattano alla vita dopo le fasi di carriera e crescita dei figli. Questa fase può comportare il diventare nonni, adattarsi ai ruoli generazionali e affrontare le sfide dell'invecchiamento.

«NON SMETTIAMO DI
GIOCAR PERCHÉ
INVECCHIAMO;
INVECCHIAMO PERCHÉ
SMETTIAMO DI GIOCAR.»

GEORGE BERNARD SHAW

MODULO PER IL FAMILY THEATRE IL “MONDO CONDIVISO”

Il teatro crea un'esperienza sociale e comunitaria unica tra artisti e pubblico, promuovendo un senso di comunità e offrendo una piattaforma per la creazione collaborativa.

Il teatro, come forma d'arte, comprende molti stili o generi diversi, definiti dalla sua struttura, convenzioni e obiettivi. Esempi includono la tragedia greca classica, il dramma shakespeariano, il teatro musicale moderno o l'arte performativa contemporanea. Queste forme combinano elementi come parole, voce, movimento e design visivo per raccontare storie e comunicare idee, coinvolgendo il pubblico in un modo particolare.

Le forme suggerite in questo kit non sono intese come esaustive, ma sono semplicemente informate dalla ricerca condotta dal consorzio di partenariato. Proprio come la sezione sui contenuti del Teatro per Famiglie del kit, le forme suggerite di seguito sono intese come un punto di partenza per i professionisti del teatro per iniziare il loro processo di creazione di Teatro per Famiglie.

In questa sezione prenderemo in considerazione:

- 1.1 Generi di Performance Preferiti
- 2.2 Qualità ed Estetica
- 3 Durata Ideale

SIMON CALLOW

1 GENERI DI PERFORMANCE PREFERITI

Andare a teatro era percepito come un'occasione speciale, e le nostre famiglie ricordavano l'atmosfera come qualcosa di unico, descritta come "entrare in un mondo speciale", un'idea di qualcosa di bello e straordinario.

Come creatori teatrali dobbiamo porci la domanda: come può il genere della performance assistere in questo?

Una varietà di generi diversi è stata menzionata dai professionisti intervistati. Alcuni sostengono che le performance improvvisate con un alto livello di coinvolgimento del pubblico possano diventare esperienze di teatro familiare estremamente potenti. Altri artisti sono critici nei confronti delle performance improvvisate perché mancano di una trama chiara e ben sviluppata, che ritengono centrale per coinvolgere diverse generazioni contemporaneamente.

I generi più comunemente menzionati nella nostra ricerca erano:

- Marionette
- Danza
- Teatro di strada classico
- Mimo
- Pantomima - Il consorzio del Teatro Familiare tratta la pantomima come una forma d'arte specifica per il fine di questo documento

Il consenso schiacciante emerso dalla ricerca è che non esiste un solo genere che possa essere classificato come Teatro Familiare. Diversi generi, dai musical alle marionette e al teatro di strada, possono tutti servire il Teatro Familiare.

«È COMPITO DELLO SCRITTORE
RENDERE INTERESSANTE LA
COMMEDIA. È COMPITO DELL'ATTORE
RENDERE LA PERFORMANCE
VERITIERA.»

DAVID MAMET

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SUL GENERE

«USA IL GENERE O LE VARIAZIONI DI GENERE CHE SI ADATTANO ALLA TUA STORIA»

- Linguaggio: Considera gli aspetti non verbali per la tua produzione, ad esempio movimento, musica, elementi sensoriali. Questi possono funzionare molto bene per un pubblico multigenerazionale.
- Pensa a quali elementi visivi possono aiutare la tua performance. Hai bisogno di molte luci vivaci o un'illuminazione discreta porterà meglio l'atmosfera?
- La musicalità può sottolineare e aiutare la comprensione sia per il pubblico più giovane che per quello più anziano.
- Assicurati che il tuo spazio scenico completi la dimensione e l'intenzione della tua produzione.
- Pensa se la partecipazione del pubblico arricchisce il tuo pezzo, non aggiungerla solo per il gusto di farlo.
- Giocosità: Incorpora umorismo e un senso di divertimento che sono identificati come aspetti chiave del Teatro per Famiglie.
- Uso dell'improvvisazione: Questo richiede molta abilità ed esperienza da parte degli attori, che devono seguire un insieme di regole di improvvisazione per mantenere coinvolti i diversi gruppi di età.

2 QUALITÀ ED ESTETICA

È importante notare che quando parliamo di “Qualità” in questo documento, non ci concentriamo sull'estetica, che tratteremo come una forma separata.

La “Qualità” riguarda i seguenti elementi:

- Recitazione di alta qualità
- Qualità connesse al tema
- Contenuto VS Forma

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULLA QUALITÀ

LA QUALITÀ NON PUÒ ESSERE COMPROMESSA.

- Hai bisogno di attori molto abili per affrontare un pubblico più giovane, poiché possono essere più irrequieti e curiosi rispetto a quelli più anziani, che riconoscono l'etichetta teatrale.
- La qualità dell'opera nel suo insieme risuona davvero con il pubblico più giovane, quindi pensa a come la storia si relaziona con l'estetica e assicurati che rafforzi la narrazione.
- Il budget può influenzare ciò che puoi fare con i visuali e la messa in scena, ma pensa in modo coeso e lascia spazio all'immaginazione.

L'estetica nel teatro per famiglie comprende l'uso di elementi teatrali come visivi, suono, movimento e colore per creare un'esperienza stimolante e coinvolgente che va oltre il semplice intrattenimento. Si desidera che il pubblico percepisca la performance come arte.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULL'ESTETICA

«NON AVER PAURA DI ESSERE AUDACE»

- Il design dovrebbe rafforzare la storia; non deve necessariamente avere colori vivaci e luci lampeggianti se la storia non lo richiede.
- Più il design riesce a essere immersivo, meglio è per il pubblico più giovane.
- La musica può davvero aiutare a trasportare il pubblico insieme alle emozioni della performance.
- Movimento, danza e fisicità sono ottimi strumenti non verbali per raccontare la storia.

La creazione di uno spettacolo teatrale coinvolge molteplici creativi, produttori e membri della troupe che lavorano insieme per realizzare la performance finale. Attraverso la nostra ricerca, abbiamo identificato diversi ruoli chiave. Il teatro per famiglie è una forma specializzata; i seguenti ruoli troverebbero utile la formazione e il miglioramento delle competenze. Tuttavia, va notato che questa lista non è esaustiva.

RUOLI CHIAVE PER L'ESTETICA

LA COLLABORAZIONE È FONDAMENTALE PER UN DESIGN COESO.

Il regista è la figura centrale nella creazione della visione creativa complessiva ed è la persona che unisce Forma, Contenuto e Coinvolgimento. Tuttavia, la loro visione non può essere realizzata da sola. I principali designer che li assistono nello sviluppo della loro estetica sono:

- Scenografo: Progetta il mondo fisico della performance.
- Costume Designer: Progetta i costumi per la performance.
- Lighting Designer: Utilizza il design dell'illuminazione per creare atmosfera, umore, focalizzazione e supportare la storia/narrativa attraverso l'uso di luce e ombra.
- Sound Designer: Crea e manipola il suono per migliorare l'esperienza del pubblico, inclusi effetti sonori, musica e audio atmosferico.

Coreografo: Progetta qualsiasi danza o movimento all'interno della performance.

3 LUNGHEZZA IDEALE DELL'ESECUZIONE

La nostra ricerca mostra che c'è un ampio consenso sulla durata ideale di una performance, secondo le famiglie e i professionisti.

Sono stati identificati 60 minuti come la durata massima per uno spettacolo di Teatro per Famiglie, preferibilmente senza intervallo.

La scelta di ciò che funziona meglio per la tua performance dipenderà dalla Storia che devi raccontare. Per mantenere il pubblico coinvolto, i Creatori di Teatro raccomandano che accada qualcosa di inaspettato intorno ai 30 minuti, poiché è in quel momento che l'attenzione del pubblico tende naturalmente a calare.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULLA DURATA DELLA PERFORMANCE

«IL PROSSIMO, IL PROSSIMO, IL PROSSIMO!» LOUIS LOVETT

- Cerca di introdurre molti “Next” per mantenere il pubblico incollato alle sedie, desideroso di sapere cosa accadrà: un nuovo personaggio che appare, un effetto sonoro, un cambiamento di illuminazione, un colpo di scena sorprendente, una stoccata musicale. Paragonalo all'appeal avvincente di un libro per bambini di successo.
- Se il target principale è quello dei bambini di 4 anni, allora accorcia la tua produzione. La maggior parte degli esperti concorda sul fatto che 30-45 minuti siano ideali.
- Il ritmo è fondamentale: devi avere sorprese per il pubblico e mantenere il flusso!
- Conosci la tua storia, cosa è essenziale e cosa può essere omissis. Hai bisogno di momenti che coinvolgano sia adulti che bambini, ma non necessariamente nello stesso momento.
- I bambini ti mostreranno quando si annoiano: si muoveranno nei loro posti e forse esprimeranno le loro opinioni. Gli attori e i performer devono essere preparati per un pubblico meno “educato” nel Teatro per Famiglie.
- Non è colpa dei bambini se si annoiano, forse è un fallimento della produzione. La produzione dovrebbe esaminare i suoi contenuti per individuare i punti in cui i bambini si distraggono e idealmente cercare di rendere queste sequenze più coinvolgenti.

COINVOLGIMENTO DEL TEATRO FAMILIARE

LA “COMUNITÀ CONDIVISA”

Le esperienze familiari positive possono creare ricordi duraturi tra di loro. Rispetto ad altri pubblici, le famiglie hanno esigenze di coinvolgimento uniche. Il Teatro per Famiglie coinvolge sia bambini che adulti come partecipanti attivi nella loro esperienza teatrale, ciascuno con le proprie aspettative all'interno dell'esperienza teatrale.

Uno degli scopi del Teatro per Famiglie è rendere il teatro un terzo spazio per le famiglie. In termini sociologici, il terzo spazio è un ambiente in cui possiamo trovare comfort e familiarità che è separato da casa (il primo luogo) e lavoro/scuola (il secondo luogo).

È importante sapere come parlare degli spettacoli di Teatro per Famiglie e come rendere l'esperienza del pubblico positiva e memorabile. La nostra ricerca ha dimostrato che il Coinvolgimento del Pubblico dovrebbe essere ampio e offrire modi convenienti per aumentare l'accessibilità per le famiglie.

PUNTI CHIAVE

Le famiglie hanno parlato di un senso di occasione nell'andare a teatro, ricordano l'atmosfera, quindi la sensazione era qualcosa di diverso dallo spettacolo.

Tutti hanno parlato di entrare in un mondo speciale, qualcosa di bello, straordinario.

Di seguito sono riportati suggerimenti su come rendere una performance adatta alle famiglie e coinvolgente:

- 1.1 Coinvolgimento del pubblico familiare - Migliori pratiche
- 2.2 Posti a sedere e luogo - Migliori pratiche
- 3 Barriere alla partecipazione

1.1 COINVOLGIMENTO DEL PUBBLICO FAMILIARE - PRE-SPETTACOLO E POST-SPETTACOLO

Quando progetti uno spettacolo, ricorda di tenere a mente quali sono le barriere alla partecipazione per il tuo pubblico. Per le famiglie in particolare, queste barriere sono i prezzi elevati dei biglietti, la programmazione scomoda e la scarsa accessibilità alle informazioni o alle sedi teatrali. Dovresti collaborare con i gestori delle sedi e i produttori su come aggirare alcune di queste barriere.

PROMOZIONE PRE-SPETTACOLO

I genitori devono essere rassicurati che il teatro è un luogo accogliente dove si può godere tranquillamente della compagnia di persone comprensive e che ne vale veramente la pena. La promozione del teatro per famiglie dovrebbe includere una comunicazione chiara sul fatto che, anche se un bambino piange o ha bisogno di alzarsi, queste sono sfide che tutte le famiglie affrontano e possono gestire.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE SULLA COMUNICAZIONE PRE-SPETTACOLO

«RASSICURARE LE FAMIGLIE CHE APPARTENGONO AL TEATRO»

- I trailer aiutano le famiglie a comprendere lo spettacolo e a prepararsi.
- Le categorie d'età per gli spettacoli permettono alle famiglie di fare scelte informate.
- Mostra la magia del teatro come un'esperienza unica e condivisa.
- Rendilo ancora più magico!
- Gli spettacoli rilassati e il permesso di muoversi sono estremamente vantaggiosi per le famiglie.
- Incontrare le famiglie dove si trovano e portare il teatro da loro può essere la prima soluzione, il primo passo prima di portarli al teatro.
- Concentrarsi sul divertimento piuttosto che sulla formalità.
- Il marketing deve essere considerato e deve corrispondere al tono dello spettacolo.

L'obiettivo è incoraggiare una nuova abitudine di andare a teatro per le famiglie. Attualmente, la maggior parte delle famiglie non frequenta regolarmente il teatro. Il Teatro per Famiglie è considerato un evento speciale o uno spettacolo da vivere solo una volta all'anno o meno.

COINVOLGIMENTO POST-SPETTACOLO

È generalmente riconosciuto da Creatori e Spazi che il coinvolgimento post-spettacolo non è necessariamente necessario o desiderato dagli spettatori. Si è convenuto che la priorità fosse garantire che gli spettatori si sentissero accolti durante tutta l'esperienza teatrale, dal momento in cui entrano fino a quando escono.

Uno degli obiettivi del Teatro per Famiglie è stimolare una conversazione tra i membri della famiglia. Questa conversazione non si esaurisce in teatro, ma si sviluppa in dialoghi e ricordi che condividono insieme, creando comprensione intergenerazionale.

2 POSTI A SEDERE E LUOGO - RESPONSABILITÀ DEL LUOGO

La chiave per accogliere le famiglie a teatro è creare un'esperienza fin dal momento in cui varcano la soglia. I luoghi e le sedute tradizionali del teatro sono spesso considerati inadatti per le famiglie. Queste ultime preferiscono layout più intimi e inclusivi che facilitano la vicinanza fisica. Tuttavia, di seguito sono riportati esempi pratici su come migliorare l'esperienza per le famiglie indipendentemente dal design del vostro locale.

Sebbene questo kit sia principalmente destinato ai creatori di teatro, siamo consapevoli che molte decisioni riguardanti la disposizione dei posti a sedere e il front of house sono responsabilità del luogo. Incoraggiamo i professionisti a intraprendere conversazioni attive con il luogo ospitante al fine di creare una sinergia tra la produzione, il professionista, il pubblico e il luogo stesso.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE

IL LUOGO

Prima della visita al teatro:

- Un video che introduce il luogo può essere fondamentale per alleviare l'ansia di genitori e bambini prima di entrare in un nuovo spazio. Inoltre, una segnaletica aggiuntiva potrebbe essere utile per aiutare i membri del pubblico a orientarsi nello spazio.

All'arrivo del pubblico:

- Fornire seggiolini rialzati per permettere ai bambini più piccoli una migliore esperienza visiva e aiutarli a essere spettatori più indipendenti. Questo darà anche più spazio ai genitori, il che può essere apprezzato per il loro godimento dello spettacolo.
- Se disponibile, fornire uno spazio per riporre oggetti e vestiti non necessari, come un guardaroba.
- Se disponibile, designare uno spazio dove i membri del pubblico possono andare durante la visita al teatro per un momento di tranquillità o una pausa.

Durante lo spettacolo:

- Gli annunci dello spettacolo dovrebbero essere collegati al tono dello spettacolo per dare un senso di continuità.
- Inoltre, pensare a come potenzialmente adattare le convenzioni teatrali per meglio soddisfare le esigenze del pubblico - questo deve essere chiaramente comunicato con il pubblico, con il team creativo e i performer e con il team di sala.
- Gli spettacoli rilassati funzionano per le famiglie. Queste rappresentazioni sono confortevoli per chi ha esigenze sensoriali, con illuminazione più morbida, e accettabili per chi potrebbe avere difficoltà a rimanere seduto in un unico posto durante l'intero spettacolo.

RACCOMANDAZIONI CHIAVE

IL TEAM DI ACCOGLIENZA

- Essere accoglienti: un buon benvenuto è sempre il miglior inizio. Pianifica come accogliere le persone alla performance. È importante dare loro l'opportunità di fare domande e farli sentire a proprio agio.
- Considera il tuo linguaggio del corpo: abbassati in modo da poter parlare ai bambini al loro livello. Questo li aiuta a capire che sono una parte fondamentale della performance. Tuttavia, alcuni professionisti preferiscono l'opposto, rimanendo alti. È una scelta soggettiva.
- Fai domande: pianifica alcune domande che aiutino a facilitare la discussione e a valutare il livello di comprensione e familiarità delle famiglie con il teatro. Questo ti aiuterà a far sentire le famiglie più benvenute.
- Crea un'esperienza positiva: le persone ricordano le esperienze che hanno apprezzato, in cui si sono sentite coinvolte e che le hanno ispirate a fare o scoprire di più.

Quando si considerano i luoghi, le disposizioni dei posti a sedere e l'accoglienza delle famiglie nel teatro, ci sono due domande principali da porsi:

- Quali sono i bisogni pratici e le paure del pubblico?

Questo si tradurrebbe in adattamenti pratici dello spazio e, potenzialmente, in un'ulteriore formazione del personale nel servizio clienti specializzato per il pubblico familiare.

- Cosa completerebbe al meglio la produzione?

Questa domanda riguarda la responsabilità condivisa tra il luogo e la compagnia di produzione. Bisogna considerare tono, atmosfera e costruzione del mondo - pensate a quale energia è necessaria affinché il pubblico inizi la sua esperienza teatrale. Se non si può mettere in atto nulla di particolare per completare lo spettacolo, evitare un'esperienza pre-spettacolo dissonante dovrebbe essere la priorità.

3 BARRIERE ALLA PARTECIPAZIONE

Il costo, la mancanza di conoscenza, la paura e la distanza dai teatri sono stati tutti menzionati come principali ostacoli alla partecipazione per le famiglie. Alcuni di questi fattori sono fuori dal tuo controllo, ma esserne consapevoli può aiutarti a comunicare con il tuo pubblico.

RACCOMANDAZIONE CHIAVE SUGLI OSTACOLI ALLA PARTECIPAZIONE

«CONOSCI IL TUO PUBBLICO, CONOSCI LE LORO BARRIERE»

- Utilizzare i consigli delle due sezioni precedenti aiuterà a colmare parte della paura che le famiglie provano nel frequentare il teatro.
- Comprendere da dove le famiglie ottengono le loro informazioni sulle attività culturali, come i social media, le biblioteche locali e le scuole.
- Considerare di collegarsi con le scuole locali per offrire sconti: esse sono in costante comunicazione con le famiglie e rappresentano un modo semplice per entrare in contatto con il tuo pubblico.
- Sapere quali orari funzionano meglio per il pubblico familiare: gli spettacoli pomeridiani sono generalmente i migliori, ma è importante conoscere il contesto culturale. Ad esempio, in Irlanda i bambini piccoli vanno a letto prima rispetto all'Italia!

PARTECIPA ALLA CONVERSAZIONE

Saremmo felici che ti unissi a noi nel nostro viaggio di gioco, sperimentazione e immaginazione.

L'avventura inizia ora!

familytheatre.eu@gmail.com

<https://www.facebook.com/p/Family-Theatre-Project-61568669426836/>

CSALÁDI SZÍNHÁZ ESZKÖZTÁR

CSALÁDI SZÍNHÁZ: A CSALÁDI ELŐADÁSOK TELJES
POTENCIÁLJÁNAK FELTÁRÁSA AZ EU KONTEXTUSÁBAN

Co-funded by
the European Union

PROJEKT CÍME: Családi Színház: a családi előadások teljes potenciáljának feltárása az EU kontextusában

PROJEKT RÖVID CÍME: Családi Színház

TÁMOGATÁSI SZERZŐDÉS SZÁMA: no. 101173921

PROJEKT SZÁMA: 101173921

MUNKACSOMAG: WP3 – A Családi Színház Formátum meghatározása

VEZETŐ: The Gaiety School of Acting, Dublin

Szerkesztő: Rebecca Dolan

Dizájn: Rebecca Dolan + Gwenaelle Gillet

Partner közreműködők: Adam Bethlenfalvy, Caroline Coffey, Rebecca Dolan, Simone Dini Gandini, Gwenaelle Gillet, Meri Malaguti, Irene Pirelli, Séamus Quinn, Julcsi Szabó, Marijeta Radić Grabovac, Mara Dragojević

Szakértő közreműködők: Will Wollen, Lauren O'Toole, Muireann Ahern és Louis Lovett (Theatre Lovett), Barry Morgan, Violet Thompson, Petra Jelača, Maša Rimac Jurinović, Paolo Tišljarić, Saša Božić, Simone Dini Gandini, Benedetta Conte, Zsuzsa Hajós, György Vidovszky

Az Európai Unió finanszírozásával. A kifejezett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k)éi, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) álláspontját. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem tehető felelőssé azokért.

A dokumentum célja a Családi Színház Eszköztár meghatározása, amely tovább vizsgálja és definiálja a Családi Színház formátum fő jellemzőit és minőségi standardjait. Ez elősegíti annak uniós szintű elismerését és terjesztését.

A formátum világos irányelvekkel, minőségi követelményekkel és működési ajánlásokkal rendelkezik. Annak érdekében, hogy tükrözze a különböző nemzeti kontextusok igényeit, a dokumentumot uniós szinten releváns érintettekkel megosztottuk felülvizsgálat és értékelés céljából.

CÉLCSOPORT:

A Családi Színház Eszköztárat színházi alkotók, tervezők, producerek, helyszínek, dramaturgok, írók, diákok és mindenki számára tervezték, aki érdeklődik a családi színház létrehozása iránt.

A dokumentum korlátai:

Nem „lépésről lépésre” útmutatóként készült a családi színház létrehozásához, mivel ez lehetetlen feladat lenne a műfajok, történetek, bevonási módszerek és művészi választások sokfélesége miatt, amelyek az alkotók rendelkezésére állnak. Ehelyett inkább olyan dokumentumnak szánták, amelyet színházi szakemberek vagy diákok gyakorlati munkájához lehet felhasználni. Kiemeli a családi színházi előadások legfontosabb aspektusait, és javaslatokat ad a művészi megoldások létrehozásának megközelítésére. Úgy tervezték, hogy **kiindulópontként szolgáljon a beszélgetésekhez**, segítve az alkotókat és kiemelve a családi színház korlátlan lehetőségeit.

TARTALOM- JEGYZÉK

Családi Színház definíció	P.3
Kutatás módszertan	P.5
Családi Színház eszköztár	P.10
A Családi Színház tartalma	P.12
A Családi Színház formája	P.24
A Családi Színház vállalása	P.30

A „hős utazása” jelképes „kalandra hívással” kezdődik:
inspiráló impulzusok érnek, vagy egy belső hang súgja egyre
élesebben: „Indulj, mire vársz, peregnék a napok!”
Joseph Campbell

Családi színház meghatározása

A családi színház egy közös művészeti élmény, amely összeköti a generációkat, és emlékezetes pillanatokot teremt, amelyek erősítik a családi kötelekeket. Ez egy széles körű vonzerővel rendelkező élő élmény, amelyet a családtagok együtt élvezhetnek, és amelyben minden néző egyedi és kollektív módon élvezzi a előadást.

A Családi Színház egyik célja, hogy a színházat a családok harmadik helyévé tegye. Szociológiai értelemben a harmadik hely olyan környezet, amelyben az otthon (első hely) és a munkahely/iskola (második hely) mellett kényelmet és otthonosságot találhatunk.

A családi színház bármilyen műfajú színház, amelyet sokszínű, több generációs családoknak hoztak létre.

Tudjuk, hogy a kifejezés különböző kultúrákban és kontextusokban eltérő formában használatos, de mi Családi Színház néven fogjuk hivatkozni rá.

A választott témának/anyagnak működni kell többféle értelmezési szinten

A produkcióban bemutatott tartalomnak egyaránt érdekesnek kell lennie gyermekek, tinédzserek és felnőttek számára.

A produkcióban használt nyelvi és művészi formáknak különböző korú közönség számára is érthetőnek és vonzóknak kell lenniük.

A családi színház hasonlóságokat mutat a következő színházi formákkal, de teljesen eltér tőlük:

Csecsemőszínház/Aprók színháza (0–4 éves kor) egy speciális előadóművészeti forma, amelyet 0-4 éves gyermekek számára terveztek. Interaktív, érzékszerveket stimuláló és a fejlődésnek megfelelő élményeket kínál a fiatal közönség számára. Ide tartozhatnak a babáknak szóló professzionális előadások, amelyeken a szülők ölében ülnek a kisgyerekek, vagy inkább interaktívabb előadások, amelyeken a gyerekek be is léphetnek a színpadra.

A családi színház *nem kifejezetten ezt a korosztályt*, azaz a 0–4 éveseket célozza meg.

A **Gyermekszínház** vagy a fiataloknak szóló színház alapelve, hogy művészetet alkossanak a fiatalok számára és velük együtt; ez azt jelenti, hogy az első ötlettől a végső előadásig figyelembe veszik a fiatalok perspektíváit, érdeklődési köreit és tapasztalatait.

A Családi Színház *az egész család számára* készült, de nem minden gyermekszínház tartozik a Családi Színház kategóriába. Míg a Családi Színház célja, hogy szélesebb közönséget vonzzon azáltal, hogy figyelembe veszi az összes néző érdeklődési körét és tapasztalatait, függetlenül az életkortól, a gyermekszínház elsősorban a fiatalabb közönség megszólítására összpontosít.

A **Színházi nevelési előadás (TiE)** színházi és drámai technikákat alkalmaz a tanulás elősegítésére és a szórakozáson túlmutató társadalmi vagy oktatási kérdések feltárására.

A Családi Színháznak *nincs az a fajta fókusza* az az ismeretek, viselkedés vagy attitűdök átadására vagy megváltoztatására. Az oktatás nem prioritás a Családi Színházban.

A **pantomim** egyfajta zenei és komédiás színpadi produkció, amelyet családi szórakoztatásra terveztek, és amely általában nemek közötti szerepcserét és helyzetkomikumot ötvöz egy jól ismert mese, állatmesék vagy népmese alapján készült történettel.

Bár a pantomim közönsége hasonló lehet a családi színházéihoz, és van *némi átfedés* a tartalom és a forma tekintetében, a pantomim a színháztól, így a családi színháztól elkülönülő, *nagyon sajátos művészeti forma*.

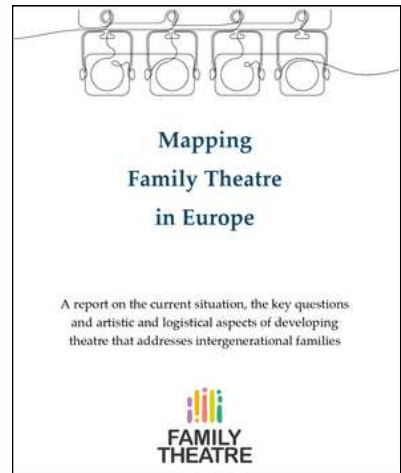
KUTATÁS MÓDSZERTAN

Ez a Családi Színház Eszköztár dokumentum két kutatási szakasz eredménye.

1. SZAKASZ: A CSALÁDI SZÍNHÁZAK FELTÉRKÉPEZÉSE EURÓPÁBAN JELENTÉS (2024. DECEMBER – 2025. MÁRCIUS)

Kutatásunk részeként megvizsgáltunk különböző dokumentumokat, cikkeket és felméréseket, amelyek a családi színház koncepciójához kapcsolódnak. Ezt követően kis léptékű kvalitatív kutatást végeztünk. A projektpartnerek 2024 decemberétől 2025 márciusáig gyűjtöttek adatokat névtelen online kérdőívek és célzott interjúk (szóbeli és írásbeli) segítségével, amelyeket a projektpartnerek az egyes országokban azonosított konkrét érdekelt felekkel készítettek.

A három érdekelt fél csoportja a színházi személyzetet (marketing- és műszaki szakemberek, valamint művészeti együttműködők és kritikusok), a családokkal foglalkozó civil és kulturális szervezeteket, valamint különböző korú gyermekekkel rendelkező családokat foglalta magában.

EREDMÉNYEK/MUTATÓK

A látogatás akadályai - A családok színházlátogatását gátló fő tényezők közé tartoznak a magas jegyárak, a kényelmetlen időpontok és az információkhoz vagy a színházakhoz való rossz hozzáférés.

A közönség korosztálya - A családok elsősorban akkor járnak színházba, amikor gyermekeik 4 és 12 év közöttiek, és a látogatások száma csökken, amikor a gyermekek tinédzserkorba lépnek.

Tartalompreferenciák - A családok kedvelik az ismerős történeteket, például a meséket és a klasszikusokat, amelyeket gyakran nosztalgikus okokból választanak. Kedvelt műfajok közé tartoznak a vígjátékok, a musicalek és a kalandfilmek.

Témák, amik megszólítanak - A családi színházban sikeres témák közé tartoznak a „felnőtté válás” történetei, a családi küzdelmek és az élet átmeneti szakaszai, feltéve, hogy nem didaktikusak.

Ülőhely- és helyszín kialakítás - A hagyományos színházi ülésrendet gyakran alkalmatlannak tartják családok számára. A családok inkább az intimebb, befogadóbb elrendezéseket részesítik előnyben, amelyek elősegítik a fizikai közelséget.

Előadások dizájnya - A színházi alkotók hangsúlyozzák annak fontosságát, hogy többretegű narratívákat hozzanak létre, amelyek egyszerre vonzzák a különböző generációkat, és a karakterek és a cselekményívek révén ötvözik a komplexitást és az egyértelműséget.

Interaktivitás és műfaji sokszínűség - Az interakció, a humor, a bábjáték és a nonverbális történetmesélés fokozza a közönség elkötelezettségét. A musicalektől a stúdióalapú, mozgásos színházig terjedő különböző műfajok mind alkalmasak a családi színház számára.

Ideális előadásideő - A legtöbb család és szakember egyetért abban, hogy a családi színház ideális időtartama 60 perc, lehetőleg szünet nélkül.

Minőség és esztétika - A magas színvonalú színészi játék, a történetmesélés és a merész, vonzó esztétika (pl. színek, bábjáték, magával ragadó díszlet) elengedhetetlenek a sikeres családi színházi élményhez.

A közönség bevonása – A hatékony előadás előtti és utáni stratégiák magukban foglalhatják a közösségi média bevonását, oktatási anyagokat, kérdések és válaszok szekciókat, valamint a színészekkel való interakciókat, amelyek hozzájárulnak a színházi élmény hatásának és hozzáférhetőségének mélyítéséhez a családok számára.

A teljes jelentés alább elérhető. Javasoljuk, hogy olvassák el, hogy megértsék a családi színház formátumának teljes körű jelentőségét -

https://insitedrama.eu/wpcontent/uploads/2025/06/FamilyTheatre_FINAL_Mapping-Family-Theatre-in-Europe.pdf

2. SZAKASZ – TRANSZNACIONÁLIS MŰHELYEK

A projekt során a partneri konzorcium négy tematikus kutatási műhelymunkát szervezett: kettőt online és kettőt személyesen, amelyekben különböző tudományágak szakértői és érdekelt felei vettek részt, és technikai ismereteiket, tudásukat és tapasztalataikat megosztva segítették a családközpontú produkciók különböző művészeti formáinak mélyebb megértését. E műhelymunkák alapján kidolgoztuk a jelen dokumentum irányadó elveit, valamint a minőségi szabványok és működési irányelvek tervezetét. A folyamatban részt vevő szakértők és érdekelt felek között voltak színészek, írók, pszichológusok, dramaturgok, családok, helyszínmenedzserek, rendezők, producerek és ifjúsági színházi szakemberek.

1. MŰHELY – SZEMÉLYES, DUBROVNIK

A Dubrovnik Nyári Fesztivál a projektpartnereket és a nemzeti szakértőket fogadta Dubrovnikban, Horvátországban, az első Családi Színház műhelymunka alkalmával. A legfontosabb témák között szerepelt az ideális előadás hossza, a közönség korosztálya, az üléshelyek és a helyszín, valamint a társadalmi befogadás a Családi Színházban. Felmerültek kérdések a Családi Színházban a fiatal közönség számára rendelkezésre álló közvetítő eszközök hiányáról, és arról, hogyan lehetne ezt orvosolni, hogy az ugyanazon család minden tagja egyénileg és közösen is élvezhesse az élményt.

2. MŰHELY - ONLINE, VERONA

Az AIDA online műhelymunkát vezetett a minőség és az esztétika, a közönség bevonása és a témák témakörében. Világossá vált, hogy a minőség és a közönség bevonása kérdései összefüggenek egymással, és hogy a félelem jelentős tényező a családi közönség bevonásában. Az érdekeltek azt javasolták, hogy a színházi konvenciókat lazítsák meg, hogy azok jobban megfeleljenek a családok igényeinek, de elismerték azt is, hogy ez ronthatja az előadás minőségét és más nézők élményét.

3. MŰHELY - ONLINE, BUDAPEST

Az InsiteDrama online formában szervezte meg a harmadik műhelymunkát, amelynek középpontjában a lehetséges dramaturgiák és a történetek kiválasztása állt, ami további vitát váltott ki a témákról és a korosztálynak megfelelő témákról. Kutatásunk rávilágított arra, hogy a családi színház számára a legmegfelelőbbek az ismerős történetek és mechanizmusok. A műhelymunka során az érdekeltek megvitatták, hogyan közelíthetik meg a klasszikus meséket és történeteket az alkotók, hogy azok a szereplők számára is izgalmasak maradjanak, ugyanakkor új ötleteket is bemutassanak, vagy a közönség perspektíváját megváltoztassák, hogy generációk közötti vitákat ösztönözzenek.

4. MŰHELY - SZEMÉLYES, DUBLIN

A Gaiety School of Acting személyesen rendezte meg az utolsó műhelymunkát Dublinban, Írországban. A szakértők és más érdekelt felek visszatekintettek az elmúlt három műhelymunkára, azonban a hangsúly kissé eltolódott a közönséggel kapcsolatos kérdésekről a kreatív csapatra és a produkciós cég szerepére a megfelelő emberek kiválasztásában, a külső partnerekkel való kommunikációban és a kreatívok támogatásában a Családi Színház létrehozásának folyamatában.

A műhelyek legfontosabb kutatási eredményei

Komplexitás – A családi színház rendkívül nehéz feladat, mivel koherens élményt kell nyújtania, amely különböző szinteken és különböző időpontokban hat a nézőkre.

Bevonódás kontra elfordulás – A családi színház alkotói kerüljék a didaktikus megközelítést, mivel a családok egyértelműen szeretnek bevonódni a történetekbe, de nem szeretik, ha megmondják nekik, mit gondoljanak vagy hogyan érezzék magukat.

Korhatár-ajánlások – Kutatásunk alapján javasoljuk a családi színház minimális korhatárát. A színházi élmény fenntartása érdekében 4 év feletti korhatár ajánlott.

Rezonancia – A családi színházat úgy kell megtervezni, hogy mind a felnőttek, mind a gyerekek bevonódjanak, és minden néző úgy érezze, hogy az előadás személyesen is rezonál vele. Ez a megközelítés gazdagabb élményt nyújt minden résztvevő számára.

Humor – A tiszteletlenség és a humor formától és tartalomtól függetlenül kulcsfontosságú elemeknek bizonyultak.

A harmadik tér – A családi színház célja, hogy egy harmadik teret teremtsen a családok számára, vagyis egy olyan teret, amely nem az otthon, a munkahely vagy az iskola.

Professzionizmus – A közönség és a szakma ismerete elengedhetetlen elemei a sikeres családi színház létrehozásának.

**A CSALÁDI SZÍNHÁZNAK MINDENKIT MAGÁVAL
KELL RAGADNIA!
DUBLIN “BESZÉLGETÉSEK” VISSZAJELZÉS**

CSALÁDI SZÍNHÁZ ESZKÖZTÁR

MINŐSÉGI STANDARDOK ÉS
MŰKÖDÉSI IRÁNYELVEK

Ebben az eszköztárban a családi színházra vonatkozó szabványok és irányelvek ajánlásait három egymással összefüggő szakaszra osztjuk:

1. **CSALÁDI SZÍNHÁZ TARTALOM – „KÖZÖS TÖRTÉNET”**
2. **CSALÁDI SZÍNHÁZ FORMA – „KÖZÖS VILÁG”**
3. **CSALÁDI KÖZÖNSÉG BEVONÁSA – „EGY KÖZÖSSÉG”**

Színházi alkotókként tudjuk, hogy a **TARTALOM** az általunk bemutatni kívánt üzenetre vagy témára utal. Ezt a tartalmat a **FORMÁBAN** közvetítjük, amely magában foglalja a stílust, a szerkezetet és a nyelvi, vizuális tervezési és művészi technikákat.

Ez az eszközkészlet stratégiákat kínál a családi színházi közönséggel való **KOMMUNIKÁCIÓRA** és **KAPCSOLATÉPÍTÉSRE**, valamint a családi színházi előadások sikeres marketingjére.

Kutatásainkból egyértelműen kiderül, hogy a színházi alkotók már most is készítenek családi színházi előadásokat, csak nem feltétlenül nevezik őket így. Ez az eszközkészlet segít az alkotóknak abban, hogy meghatározzák, munkájuk családi színházi előadásnak tekinthető-e, ugyanakkor segít nekik a családi színházi előadások létrehozásában is.

1. CSALÁDI SZÍNHÁZ TARTALOM

A „KÖZÖS TÖRTÉNET” TISZTELVE AZ EGYÉNI TAPASZTALATOKAT

A Családi Színház formátum nem arra szolgál, hogy korlátozza a színházi alkotók választási lehetőségeit; csupán kiindulási pontként szolgál az alkotók számára, és rámutat a tartalom korlátlan lehetőségeire. Kutatásaink rávilágítottak a „közös történet” fontosságára, valamint a generációk közötti tapasztalattmegosztás jelentőségére.

A CSALÁDI SZÍNHÁZ MINDENKINEK SZÓL, NEM PEDIG MINDENKIRŐL.

MELYEK A „KÖZÖS TÖRTÉNET” KONCEPCIÓJÁNAK LEGFONTOSABB ASPEKTUSAI?

A „közös történet” egy generációk közötti híd.

A „közös történet” ötlete egy „megosztott utazáshoz” vezet a előadás során, amely egyesíti a közönséget, és „megosztott élményt” teremt.

A „közös történet” az érzelmi igazságra, a humorra és a jelentésekre összpontosít, amelyek különböző szinteken és különböző időpontokban rezonálnak a közönség tagjain..

Ebben a részben a következőket tárgyaljuk::

- 1.1 A közönséget érintő témák
- 1.2 Többrétegű dramaturgia
- 1.3 A családok kedvelt műfajai
- 1.4 Az életkori kategóriák megértésének fontossága

1.1 A KÖZÖNSÉGET ÉRINTŐ TÉMÁK ÉS TARTALMAK

Hasonló témákról beszéltek a szakértők, színházi alkotók és családok is, bár azok bemutatásának, felforgatásának vagy kiemelésének módja eltérő lehet. Megállapították, hogy a fontos témákat nem szabad elkerülni vagy „leegyszerűsíteni”. A családok nem szeretik, ha „oktatják” őket, és nem járnak túlzottan didaktikus előadásokra. A kutatás során a finom árnyalatok és a szórakozás fontosságát is kiemelték.

A családok kedvenc tartalmi a következők:

Mesék

Jól ismert irodalmi művek

Ikonikus könyvek

Filmek

Nyilvánvaló, hogy a családok azokat a műalkotásokat kedvelik, amelyekkel már valamilyen szinten ismerik, és úgy tűnik, hogy a történetek „közös emléke” nagyon fontos számukra. Ezeket a családok kedvenceit fel lehet forgatni, és humorral és tiszteletlenséggel lehet kezelni. A családok számára megnyugtató, ha olyasmit látnak, amiről már van némi fogalmuk, és ez eltávolítja a részvétel néhány akadályát, amelyet kutatásunk során azonosítottunk.

A nem hagyományos színházba járó családok körében gyakran előfordul, hogy „félnek” a színház ismeretlen élményétől, és egy jól ismert történet segíthet ezt leküzdeni, mivel hozzáférhetőbbé teszi a színházat.

Egy ismert előadó/színházi alkotó is hasonló megnyugtató hatást gyakorolhat a családokra. Ez a visszatérő félelem, az a érzés, hogy nem tartoznak a színházhoz, a második legfontosabb ok, amiért a családok nem járnak színházba, az árak mellett, amiről egy későbbi részben beszélünk.

A közönséget érintő témák között szerepelnek:

Felnőtté válás történetei

Családi küzdelmek

Életfordulók

Kalandok

FŐBB AJÁNLÁSOK A KÖZÖNSÉGET ÉRINTŐ TÉMÁKRÓL

„UNIVERZÁLIS TÉMÁK TERET HAGYVA A KÉPZELETNEK”

- Egy ismerős téma vagy motívum használata remek kiindulási pont – ez megnyugvást és biztonságérzetet ad a családoknak!
- A klasszikus történeteket kritikus szemmel lehet nézni a mai kontextusban.
- A régi történetek újszerű elmesélése izgalmas élmény mind az alkotó, mind a közönség számára.
- Az univerzális témák összekötik a családokat, de konkrét témákkal is meg lehet ragadni a közönség figyelmét.
- Kerülje a didaktikus hangnemet! A családok egyértelműen szeretnek részt venni a történetekben, de nem szeretik, ha megmondják nekik, mit gondoljanak vagy hogyan érezzék magukat.
- Az ötletek és műfajok felforgatása, valamint a nagy témák elkerülésének elkerülése lehetővé teszi a szülők és az idősebb gyermekek számára, hogy más szinten vegyenek részt a anyagban.
- Ne féljen új világokat megnyitni, és ne féljen a meglepetés és az újdonság erejétől.
- Ne azt tartsa szem előtt, hogy mi szórakoztató a színházi alkotó számára, hanem azt, hogy mi érdekes a közönség számára.
- Ne becsülje alá a nosztalgia erejét.
- Rendben van, ha felforgatja és megváltoztatja a történetek szerkezetét, de próbálja megőrizni azok érzelmi valóságát.

1.2 TÖBBRÉTEGŰ DRAMATURGIA

A többretegű dramaturgia azt a gyakorlatot jelenti, amikor egy narratívát többféle jelentésréteg, formátum és bevonódás jellemzi, és ez számos színházi darab jellemzője. A „családi színház” esetében azonban a nézők különböző korosztályai miatt gyakran egy további komplexitási réteg is hozzáadódik.

Ha például a szereplőkről van szó, a különbségek a következőképpen foglalhatók össze: a kisebb gyermekek számára „fekete-fehér” szereplőkre van szükség, legalábbis a főszereplők esetében. Az idősebb közönségnek többretegűbb szereplőkre van szüksége.

Ez az ellentmondás megoldható azzal, hogy a darabban a központi és a kisebb szerepek közötti különbségekkel játszunk. A közönség a történet során megtalálja a saját szintjét.

FŐBB AJÁNLÁSOK A DRAMATURGIA KAPCSÁN

“EGY JÓ TÖRTÉNETNEK NINCS KORHATÁRA”

- A játékosság rendkívül fontos a családi közönség számára.
- Használjon mindenki számára érthető archetípusokat – ez nagyon hasznos a fiatalabb nézők számára!
- Ne az életkor szerint gondolkodjon, hanem a történet szerint.
- A jelenetek és a hangnem segítségével tárja fel a jelentés különböző rétegeit.
- Összpontosítson azokra a pillanatokra, amelyek kettős jelentéssel bírnak, azaz személyes kapcsolatot teremtenek a közönséggel.
- A fizikai színház, a zene és a ritmus hasznos eszközök a fiatalabb közönség számára.
- A háttérszöveg, az érzelmi mélység és az ironia segít bevonni az idősebb nézőket.
- Tartsa az érzelmi igazságot a középpontban.
- Ébressze fel a képzelőerőt, hagyjon teret a közönségnek, hogy kitöltse a hiányzó részeket.
- Teremtse varázslatos és gyermeki csodálatot, ne gyerekeséget!

Kutatásunk során több olyan **gyakori hibát** is feltártunk, amelyet a családok a kutatásunkban visszataszítónak tartottak:

- Gyerekes stílusban írni
- Túlzottan elmagyarázni az erkölcsi tanulságokat
- Felnőtteknek szóló vicceket beilleszteni
- Elfelejteni a színháziasságot

A MEGOSZTOTT TÖRTÉNET - A GYEREKEK MEG FOGJÁK TALÁLNI A CSODÁJÁT, A FELNŐTTEK PEDIG AZ IGAZSÁGÁT.

1.3 AZ ÉLETKORI KATEGÓRIÁK FONTOSSÁGA

A Családi Színház egy fórum, ahol a családok strukturált, ugyanakkor kreatív környezetben fedezhetik fel és fejleszthetik szociális és érzelmi képességeiket. Családi közönségnek szóló művek létrehozásakor nagyon fontos megérteni a közönséget mind szociális, mind kognitív szempontból. Ez több szempontból is segíti a munkádat, nemcsak előadóként és alkotóként, hanem a műved marketingjében is.

„A GYEREKEK NEM PASSZÍV NÉZŐK – SAJÁT HANGJUKKAL ÉS ELVÁRÁSAIKKAL KÉPZELIK EL, ÉRTELMEZIK ÉS ALAKÍJTJÁK ÁT A SZÍNHÁZAT. HA IGAZÁN MEGHALLGATJUK ŐKET, A SZÍNHÁZ TÖBB LESZ, MINT MŰVÉSZET A FIATAL KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA: MŰVÉSZET LESZ VELÜK ÉS RAJTUK KERESZTÜL.”
MAŠA RIMAC JURINOVIĆ

A színházi alkotók felelőssége

A családi színházi előadások célja, hogy széles korosztályt vonzzanak. Alkotóként felelősségetek tudatában kell lennetek annak, hogy a közönség hogyan reagál a tartalomra, például a témák intenzitására és az ijesztő pillanatok lehetőségére.

Beépíthettek a közönség bevonására irányuló stratégiákat is, amelyek interaktív elemeket tartalmazhatnak a nagyon fiatal közönség számára, hogy szélesebb körben vonzóvá tegyétek műveiteket. Ajánlásunkat a Theatre for Young Audiences (TYA) által meghatározott korosztályok alapján alakítottuk ki, amely három nagy korosztályt különböztet meg: színház kisgyermekeknek (0–6 év), gyermekszínház (4–12 év) és színház fiataloknak (13–18 év). A Family Theatre javasolja, hogy ezeket bővítsék ki a felnőttekkel is.

További ajánlások a bevonási és kommunikációs stratégiákról az eszközkészlet 3. részében található.

FŐ AJÁNLÁSOK AZ ÉLETKORI KATEGÓRÁKAL KAPCSOLATBAN

ISMERD A KÖZÖNSÉGED!

A családi színházi produkciók létrehozásának kulcsa az, hogy olyan pillanatokot teremtsünk, amelyek különböző közönségeket és különböző szinteket szólítanak meg különböző időpontokban. Ehhez ismerni kell a korosztályokat, az átmeneti rítusokat és a generációs problémákat.

Korai évek (0-4 éves kor)

A tartalom gyakran úgy van megtervezve, hogy vonzó legyen, és figyelmet igényel a gyermekek reakciói. Az előadások interaktív elemeket is tartalmazhatnak, például a negyedik fal áttörését és a gyermekek bevonását a előadásba; ebben a korosztályban a testbeszéd és a mozgás, nem pedig a beszéd az alapvető kifejezési forma.

MEGJEGYZÉS: Úgy véljük, hogy a családi színház 4 éves kortól kezdődik, mivel ebben a korban a gyermekek és a felnőttek együtt kezdenek meg művészi utazásukat.

Kisgyermekkor (4-7 éves kor)

4-7 éves kor között a gyermekek kognitív, szociális és érzelmi fejlődésen mennek keresztül, amikor iskolába mennek, és logikával és képzelőerővel értelmezik a világot. Imádják a fantasztikus történeteket. Azonban még mindig nehezen tudják megkülönböztetni a valóságot a kitalációtól.

Gyermekkor (7-11 éves kor)

Ebben a korban a gyermekek különösen kalandokat és hősöket keresnek, akik általában éteri erővel rendelkeznek és titkokat kutatnak. A fantázia és a képzelet rendkívül fontos ebben a korban, csakúgy, mint a kortársakról és a barátságáról szóló történetek. Ennél a korcsoportnál vegye figyelembe a darab hosszát, témáját és összetettségét. A produkciók tartalmazhatnak enyhe veszélyeket vagy erősen komikus erőszakot.

Kiskamaszkor (10-13 évesek)

Ebben a korcsoportban a neurológiai fejlődés miatt sok gyermeknek nehézséget okoz a döntéshozatal és az önmaguk felismerése a felnőttek világának szabályai, saját érzelmeik és mások érzelmei között. A 10-13 éves korosztály számára minden zavarosabbnak tűnik, mint valaha. Már nem gyerekek, de még nem is felnőttek. A varázslat háttérbe szorul, és megjelenik az önazonosság iránti vágy. Ezért ez a korosztály jobban reagál a valóságban vagy élethű körülmények között játszódó történetekre.

Kamaszkor (13-16 évesek)

Ez a közönség általában jobban ráhangolódik a társadalmi témákra és viselkedésformákra. Az ebben a korosztályban készült produkciók néha intenzívebb vagy ijesztőbb tartalmat tartalmazhatnak, például ritkán előforduló erőszakot vagy olyan helyzeteket, amelyek a fiatalabb gyermekeket zavarhatják. Ezenkívül a meglepetés vagy a váratlan cselekményelemek is vonzóak lehetnek ennek a korosztálynak. Szeretik, ha „kiszakítják” őket a megszokottból és meglepetés éri őket – de csak akkor, ha kapnak egy utalást vagy eszközt, amellyel megfejtethetik, amit látnak. Racionalitásuk miatt a tizenévesek általában nem szeretik a homályos, kétértelmű szimbólumokat; az egyértelmű üzeneteket részesítik előnyben. Ugyanakkor semmi sem idegeníti el őket jobban, mint a közvetlen didaktikus szándék.

Fiatal felnőttek (16-20)

Ez a közönség a serdülőkor utolsó szakaszában van, amelyet az absztrakt gondolkodás, a jövő tervezése és az identitás kialakítása jelentős fejlődése jellemez. Ez egy átmeneti időszak, amely olyan mérföldköveket tartalmaz, mint a vezetés megtanulása, az iskola utáni pályák mérlegelése, valamint az új társadalmi és romantikus kapcsolatok kialakítása. Az életmóddal, hobbiakkal és egyéb érdeklődési körökkel kapcsolatos tartalmak nagyon népszerűek, és ők nagyon jártasak a digitális világban..

Korai felnőttkor (20–39 évesek)

A korai felnőttkorban két különböző közönség van, akik hasonló érdeklődési körrel rendelkeznek:

Független felnőttek – A fiatal felnőttek függetlenné válnak származási családjuktól, saját identitásuk kialakítására koncentrálnak, karriert építenek és társas kapcsolatokat ápolnak. A Family Theatre előadásaira elvihetik a családjuk fiatalabb tagjait.

Párkapcsolat/házasság – A felnőttek elkötelezik magukat egy partnerkapcsolat mellett, új családi rendszert hoznak létre, és megtanulják egyensúlyba hozni a házassági és a karrierbeli igényeket. Ezek lehetnek szülők, akik elviszik a saját gyermekeiket és azok barátait/rokonait az előadásokra.

Középkorú felnőttek (40–59 évesek)

Ennek a korcsoportnak a legfőbb jellemzője a középkorúak életének újraértékelése, amely gyakran magában foglalja a családban és a karrierben bekövetkező változásokat. A középkorú felnőtteknek szembe kell nézniük a „szendvicsgeneráció” kihívásával is, vagyis azzal, hogy egyszerre kell gondoskodniuk gyermekeikről és időse szüleikről.

Késő felnőttkor (60 év felett)

Ezek azok az egyének, akik a karrier és a gyermeknevelés szakaszának befejezése után alkalmazkodnak az élethez. Ez a szakasz magában foglalhatja a nagyszülői szerepvállalást, a generációs szerepekhez való alkalmazkodást és az öregedés kihívásainak kezelését.

**„NEM AZÉRT HAGYJUK ABBA
A JÁTÉKOT, MERT
MEGŐREGSZÜNK, HANEM
AZÉRT ÖREGSZÜNK MEG,
MERT ABBAHAGYJUK A
JÁTÉKOT.”
GEORGE BERNARD SHAW**

2. A CSALÁDI SZÍNHÁZ FORMÁJA

A “KÖZÖS VILÁG”

A színház egyedülálló társadalmi és közösségi élményt teremt a fellépők és a közönség között, miközben elősegíti a közösségérzet kialakulását és platformot biztosít a közös alkotáshoz.

A színház mint művészeti forma számos különböző stílusból vagy műfajból áll, amelyeket szerkezete, konvenciói és céljai határoznak meg. Példák erre a klasszikus görög tragédia, a shakespeare-i dráma, a modern musical vagy a kortárs performansz. Ezek a formák olyan elemeket kombinálnak, mint a szavak, a hang, a mozgás és a vizuális tervezés, hogy történeteket meséljenek és ötleteket közvetítsenek, egy bizonyos módon bevonva a közönséget.

Az ebben az eszköztárban javasolt formák nem szándékoznak kimerítőek lenni, csupán a partnerségi konzorcium által végzett kutatások eredményein alapulnak. Az eszköztár Családi színház tartalom részéhez hasonlóan, az alábbiakban javasolt formák kiindulási pontként szolgálnak a színházi szakemberek számára a családi színház létrehozásának folyamatában.

Ebben a részben a következőket tárgyaljuk:

2.1 Kedvelt előadás műfajok

2.2 Minőség és esztétika

2.3 Ideális időtartam

2.1 KEDVELT ELŐADÁS MŰFAJOK

A színházba járás egyértelműen különleges esemény volt, családjaink úgy emlékeznek vissza erre a hangulatra, mint valami különlegesre, amit úgy írtak le, hogy „belépni egy különleges világba”, valami gyönyörű, rendkívüli dologba.

Színházi alkotóként fel kell tennünk a kérdést: hogyan segítheti ezt a műfaj?

A megkérdezett szakemberek számos különböző műfajt említenek. Néhányan úgy vélik, hogy a közönséget erőteljesen bevonó improvizált előadások rendkívül hatékony családi színházi élményt nyújthatnak. Más művészek kritikusak az improvizált előadásokkal szemben, mert azok nem rendelkeznek egyértelmű és jól kidolgozott cselekménnyel, amely szerintük elengedhetetlen ahhoz, hogy egyszerre több generációt is bevonjanak.

Kutatásunkban a leggyakrabban említett műfajok a következők voltak

- Bábjáték
- Tánc
- Klasszikus utcai színház
- Mím
- Pantomim – A konzorcium a pantomimet e dokumentumban önálló művészeti formaként kezeli

A kutatásból egyértelműen az a konszenzus alakult ki, hogy nincs olyan műfaj, amelyet családszínháznak lehetne minősíteni. Különböző műfajok, a musicalektől a bábjátékig és az utcai színházig, mind szolgálhatják a családszínházat.

„AZ ÍRÓ FELADATA, HOGY A DARABOT
ÉRDEKESÉ TEGYE. A SZÍNÉSZ
FELADATA, HOGY AZ ELŐADÁST
HITELESÉ TEGYE.”

DAVID MAMET

FŐ AJÁNLÁSOK A TÉMA KAPCSÁN

„HASZNÁLD A TÖRTÉNETHEZ ILLŐ MŰFAJT VAGY MŰFAJVÁLTOZATOKAT”

- Nyelv – Vegye figyelembe a produkció nem verbális aspektusait, pl. mozgás, zene, érzékszervi elemek. Ezek nagyon jól működhetnek több generációs közönség esetében.
- Gondoljon arra, hogy milyen vizuális elemek segíthetik előadását. Szüksége van sok erős fényre, vagy a visszafogott világítás adja meg legjobban a hangulatot?
- A zeneiség hangsúlyozhatja és segítheti a megértést mind a fiatalabb, mind az idősebb közönség számára.
- Győződjön meg arról, hogy az előadási helyszín mérete és jellege illeszkedik a produkció méretéhez és szándékához.
- Gondolkozzon el azon, hogy a közönség bevonása előnyös-e a darab számára, ne csak a bevonás kedvéért vegye fel a programba.
- Játékosság – Építsen be humoros elemeket és szórakoztató elemeket, amelyek a családi színház kulcsfontosságú elemei.
- Improvizáció használata – Ehhez nagy szakértelemre és tapasztalatra van szükség a színészek részéről, akiknek be kell tartaniuk egy sor improvizációs szabályt, hogy a különböző korosztályok figyelmét fenntartsák.

2.2 MINŐSÉS ÉS ESZTÉTIKA

Fontos megjegyezni, hogy amikor ebben a dokumentumban a „minőségről” beszélünk, nem az esztétikára koncentrálunk, amelyet külön formaként kezelünk.

- A „minőség” a következő elemeket jelenti:
- Magas színvonalú színészi játék
- A témához kapcsolódó tulajdonságok
- Tartalom vs. forma

FŐ AJÁNLÁSOK A MINŐSÉG KAPCSÁN

A MINŐSÉG NEM LEHET KOMPROMISSZUM TÁRGYA

- A fiatalabb közönség kezeléséhez nagyon képzett színészekre van szükség, mivel ők nyugtalanabbak és kíváncsibbak lehetnek, mint az idősebb közönség, akik ismerik a színházi illetlen szabályait.
- A darab minősége összességében nagyon hat a fiatalabb közönségre, ezért gondold át, hogy a történet hogyan kapcsolódik az esztétikához, és győződj meg arról, hogy az erősíti a történetet.
- A költségvetés befolyásolhatja, hogy mit tudsz megcsinálni a látvány és a színpadkép terén, de gondolkodj koherensen, és hagyd teret a fantáziának.

A családi színház esztétikája magában foglalja olyan színházi elemek használatát, mint a vizuális elemek, a hang, a mozgás és a szín, hogy egy egyszerű szórakozáson túlmutató, stimuláló és magával ragadó élményt teremtsen. Azt szeretné, hogy a közönség a előadást művészetként érzékelje.

FŐ AJÁNLÁSOK AZ ESZTÉTIKA KAPCSÁN

“NE FÉLJ MERÉSZ LENNI”

- A tervezésnek erősítenie kell a történetet, nem kell feltétlenül élénk színekkel és villogó fényekkel rendelkeznie, ha a történet nem igényli azt.
- Minél magával ragadóbbá tudod tenni a tervezést, annál jobb lesz a fiatalabb közönség számára.
- A zene nagyon sokat segíthet abban, hogy a közönséget magával ragadja a előadás érzelmei.
- A mozgás, a tánc és a fizikai megjelenítés remek nonverbális eszközök a történet elmeséléséhez.

Egy színházi előadás létrehozása több kreatív szakember, producer és stáb tagjának együttműködését igényli, hogy elkészüljön a végleges előadás. Kutatásunk során több kulcsfontosságú szerepet azonosítottunk. Mivel a családi színház egy speciális műfaj, a következő szerepekben dolgozók számára hasznos lehet a képzés és a továbbképzés. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ez a lista nem teljes.

FŐ SZABÁLYOK AZ ESZTÉTIKA KAPCSÁN

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS A KULCSA A KOHERENS TERVEZÉSNEK

A rendező a központi figura az általános kreatív vízió megalkotásában, és ő az, aki összehozza a formát, a tartalmat és az elkötelezettséget. Víziójuk azonban nem valósítható meg egyedül. Az esztétika kidolgozásában segítő legfontosabb tervezők:

- **Díszlettervező** – Ők tervezik a előadás fizikai világát.
- **Jelmeztervező** – Ők tervezik a előadás jelmezeit.
- **Világítástervező** – Világítástervezéssel teremt hangulatot, fókuszot, és támogatja a történetet/narrációt fény és árnyék használatával.
- **Hangtervező** – Hanghatásokat, zenét és hangulati hangokat hoz létre és manipulál, hogy fokozza a közönség élményét.
- **Koreográfus** – Megtervezi az előadásban szereplő táncokat és mozdulatokat.

2.3 IDEÁLIS ELŐADÁS HOSSZ

Kutatásaink szerint a családok és a szakemberek között túlnyomó konszenzus van az ideális előadás hosszát illetően.

A családi színházi előadások maximális időtartamát 60 percen határozták meg, lehetőleg szünet nélkül.

Az előadáshoz leginkább megfelelő időtartam kiválasztása attól függ, hogy milyen történetet szeretne elmesélni. A közönség figyelmének fenntartása érdekében a színházi szakemberek azt javasolják, hogy körülbelül 30 perc elteltével történjen valami váratlan, mivel ekkor a közönség figyelve természetesen csökken.

FŐ AJÁNLÁSOK AZ ELŐADÁS HOSSZA KAPCSÁN

“A KÖVETKEZŐT, A KÖVETKEZŐT, A KÖVETKEZŐT!”

- Próbálja meg sok „következő” elemet beépíteni, hogy a közönség a székéhez ragadva várja a folytatást: új szereplő megjelenése, hanghatás, világításváltozás, meglepetésszerű fordulat, zenei betét. Hasonlítsa össze egy sikeres gyerekkönyv izgalmas oldalfordító erejével.
- Ha a fő célkorosztály a 4 évesek, akkor rövidítse le a produkciót. A legtöbb szakember szerint az ideális időtartam 30-45 perc.
- A tempó a kulcs – meglepetéseket kell tartogatnia a közönség számára, és folyamatosan mozgásban kell tartania őket!
- Ismerje a történetet, tudja, mi a legfontosabb, és mi maradhat ki. Szüksége van olyan pillanatokra, amelyek mind a felnőtteket, mind a gyerekeket lekötik, de ezeknek nem kell egy időben történniük.
- A gyerekek megmutatják, ha unatkoznak: mozognak a székükön, és talán hangot is adnak a véleményüknek. A színészeknek és előadóknak fel kell készülniük arra, hogy a családi színházban kevésbé „udvarias” közönség vár rájuk.

3. CSALÁDI KÖZÖNSÉG BEVONÁSA AZ „EGY KÖZÖSSÉG”

A pozitív családi élmények egész életre szóló emlékeket teremthetnek. Más közönségekkel összehasonlítva a családoknak sajátos igényeik vannak. A Családi Színház mind a gyermekeket, mind a felnőtteket aktív résztvevőkké teszi a színházi élményben, mindegyiküknek megvan a maga elvárása a színházi élménnyel kapcsolatban.

A Családi Színház egyik célja, hogy a színházat a családok harmadik helyévé tegye. Szociológiai értelemben a harmadik hely olyan környezet, ahol kényelmet és otthonosságot találhatunk, amely elkülönül az otthontól (az első hely) és a munkától/iskolától (a második hely).

Fontos tudni, hogyan kell beszélni a családi színházi előadásokról, és hogyan lehet a közönség élményét pozitívvá és emlékezetessé tenni. Kutatásaink kimutatták, hogy a közönség bevonásának széles körűnek kell lennie, és költséghatékony módszereket kell kínálnia a családok számára való hozzáférhetőség növelésére.

FŐ PONTOK

A családok arról beszéltek, hogy a színházba járás különleges élmény volt számukra, emlékeznek a hangulatra, így az érzés nem csupán a előadásról szólt.

Mindannyian arról beszéltek, hogy egy különleges világba léptek be, valami gyönyörűbe, rendkívüli dologba.

Az alábbiakban néhány javaslatot találsz arra vonatkozóan, hogyan lehet egy előadást családbaráttá és vonzóvá tenni:

- 3.1 Családi közönség bevonása – Bevált gyakorlatok
- 3.2 Ülésrend és helyszín – Bevált gyakorlatok
- 3.3 A részvétel akadályai

3.1 CSALÁDI KÖZÖNSÉG BEVONÁSA – ELŐADÁS ELŐTT ÉS UTÁN

A műsor tervezésekor ne feledkezzen meg arról, hogy mi akadályozza a közönséget a részvételben. Különösen a családok számára ezek a magas jegyárak, a kényelmetlen időpontok, valamint az információkhoz vagy a színházakhoz való rossz hozzáférés. Együtt kell működnie a helyszín vezetésével és a producerekkel, hogy megkerüljék ezeket az akadályokat.

ELŐADÁS ELŐTTI MARKETING

A szülőknek biztosítékot kell kapniuk arra, hogy a színház egy barátságos hely, ahol békésen, megértő emberek társaságában élvezhetik az előadást, és hogy ez valóban megéri. A családi színház népszerűsítése során egyértelműen közölni kell, hogy ha egy gyermek sír vagy fel kell állnia, ezek olyan kihívások, amelyekkel minden család szembesül, és amelyekkel meg tudnak birkózni.

FŐ AJÁNLÁSOK AZ ELŐADÁS ELŐTTI KOMMUNIKÁCIÓ KAPCSÁN

„BIZTOSÍTSD A CSALÁDOKAT ARRÓL, HOGY A SZÍNHÁZ AZ Ő HELYÜK”

- A trailer segít a családoknak megérteni az előadást és felkészülni rá.
- A műsorok korosztály szerinti besorolása lehetővé teszi a családok számára, hogy tájékozott döntést hozzanak.
- Mutassa meg a színház varázsát, mint egy egyedülálló közös élményt.
- Tegye még varázslatosabbá!
- A nyugodt előadások és a mozgás szabadsága rendkívül előnyös a családok számára.
- Az első megoldás, az első lépés, mielőtt elviszik őket a színházba, az lehet, hogy ott találkoznak a családokkal, ahol vannak, és elviszik hozzájuk a színházat.
- A formalitás helyett a szórakozásra kell összpontosítani.
- A marketinget figyelembe kell venni, és annak illeszkednie kell az előadás hangulatához.

A cél az, hogy a családok számára új szokássá váljon a színházba járás. Jelenleg a legtöbb család nem jár rendszeresen színházba. A családi színházat egyszeri különleges eseménynek vagy látványosságnak tekintik, amelyet csak évente egyszer vagy annál ritkábban élveznek.

A ELŐADÁS UTÁNI KAPCSOLATTARTÁS

A rendezők és a színházak általánosan egyetértenek abban, hogy a közönség tagjai nem feltétlenül igénylik vagy kívánják az előadás utáni kapcsolattartást. Megállapodtak abban, hogy a legfontosabb az, hogy a nézők a színházi élmény során, a belépés pillanatától a távozásig, végig otthon érezzék magukat.

A családi színház egyik célja, hogy ösztönözze a családtagok közötti beszélgetést. Ez a beszélgetés nem a színházban ér véget, hanem párbeszéddé és közös emlékekké alakul, ami generációk közötti megértést teremt.

3.2 ÜLÉSREND ÉS HELYSZÍN – HELYSZÍN FELELŐSSÉG

A családok színházba vonzásának kulcsa az, hogy már a belépés pillanatától kezdve élményt nyújtsunk nekik. A hagyományos színházi helyszínek és ülőhelyek gyakran nem tekinthetők családbarátnak. A családok inkább az intimebb, befogadóbb elrendezéseket kedvelik, amelyek megkönnyítik a fizikai közelséget. Az alábbiakban azonban gyakorlati példákat mutatunk be arra, hogyan lehet javítani a családok élményét, függetlenül a helyszín kialakításától.

Bár ez az eszközkészlet elsősorban színházi alkotóknak szól, tudatában vagyunk annak, hogy a nézőtéri elrendezéssel és a színház előterével kapcsolatos döntések nagy része a színház felelőssége. Arra bátorítjuk a szakembereket, hogy aktív párbeszédet folytassanak a befogadó színházzal, hogy szinergiát teremtsenek a produkció, a szakember, a közönség és maga a színház között.

FŐ AJÁNLÁSOK

A HELYSZÍN

A színházlátogatás előtt:

- egy videó, amely bemutatja a helyszínt, kulcsfontosságú lehet a szülők és a gyermekek új helyre való belépés előtti szorongásának enyhítésében. Ezenkívül további jelzések is hasznosak lehetnek, hogy a nézők könnyebben eligazodjanak a térben.

A nézők érkezésekor:

- Biztosítson emelőüléseket, hogy a kisebb gyermekek jobban láthassanak, és önállóbb nézők lehessenek. Ezzel több helyet biztosít a szülőknek is, ami elősegíti, hogy ők is élvezhessék az előadást.
- Ha lehetséges, biztosítson helyet a felesleges tárgyak és ruhák tárolására, például ruhatárat.
- Ha lehetséges, jelöljön ki egy helyet, ahová a nézők a színházlátogatásuk alatt nyugodt pillanatokot/szünetet tölthetnek.

Az előadás alatt:

- Az előadás közbeni bejelentéseknek illeszkedniük kell az előadás hangulatához, hogy folytonosságot teremtsenek.
- Ezenkívül gondolkodjon el azon, hogyan lehetne a színházi konvenciókat jobban igazítani a közönség igényeihez – ezt egyértelműen közölni kell a közönséggel, a kreatív csapattal, az előadókkal és a házvezetéssel.
- A nyugodt előadások családok számára ideálisak. Ezek az előadások kényelmesek azok számára, akiknek érzékszervi igényeik vannak, mivel a világítás szelídebb, és elfogadhatóak azok számára is, akiknek nehézséget okoz egy helyben ülni az egész előadás alatt.

FŐ AJÁNLÁSOK

AZ ÜGYFÉLKAPCSOLATI CSAPAT

- Legyen barátságos: egy jó fogadtatás mindig a legjobb kezdet. Tervezze meg, hogyan fogadja az embereket az előadáson. Fontos, hogy lehetőséget adjon nekik kérdések feltevésére, és hogy kényelmesen érezzék magukat.
- Figyeljen a testbeszédére: hajoljon le, hogy a gyerekek szintjén beszélhessen velük. Ez segít nekik rájönni, hogy ők is fontos részesei az előadásnak.
- Tegyen fel kérdéseket: tervezzen meg néhány kérdést, amelyek elősegítik a beszélgetést, és felméri a családok színházi ismereteit és megértését. Ez segít abban, hogy a családok még jobban otthon érezzék magukat.
- Teremtsen pozitív élményt: az emberek emlékeznek azokra az élményekre, amelyeket élveztek, amelyekben részt vettek, és amelyek inspirálták őket, hogy többet tegyenek vagy tudjanak meg.

A helyszínek, az ülésrend és a családi közönség színházba való befogadása kapcsán két átfogó kérdést kell figyelembe venni:

- Melyek a közönség gyakorlati igényei és féltételei?

Ez aztán a tér gyakorlati átalakítását és esetlegesen a személyzet családi közönségre specializálódott ügyfélszolgálati képzetését jelenti.

- Mi illene legjobban a produkcióhoz?

Ez a kérdés a helyszín és a produkciós cég közös felelőssége. Figyelembe kell venni a hangulatot, a légkört és a világépítést – gondoljuk át, milyen energiával szeretnénk, hogy a közönség megkezdje színházi élményét.

Ha semmi különös nem tehető a produkció kiegészítésére, akkor a legfontosabb az, hogy elkerüljük a zavaró előadás előtti élményeket.

3.3 A RÉSZVÉTEL AKADÁLYAI

A költségek, az ismeretek hiánya, a félelem és a színházaktól való távolság mind olyan tényezők, amelyek jelentősen gátolják a családok színházba járását. Ezek közül néhány tényezőt nem tudsz változtatni, de ha tudatában vagy ezeknek, az segíthet a közönségeddel való kommunikációban.

FŐ AJÁNLÁSOK A RÉSZVÉTEL AKADÁLYAI KAPCSÁN

„ISMERD A KÖZÖNSÉGEDET, ISMERD AZ AKADÁLYAIKAT”

- Az előző két szakaszban szereplő ajánlások alkalmazása segít leküzdeni a családok színházlátogatáshoz fűződő félelmeit.
- Ismerje meg, honnan szerzik a családok az információkat a kulturális programokról, például a közösségi médiából, a helyi könyvtárakból és az iskolákból.
- Fontolja meg, hogy együttműködjön a helyi iskolákkal, és kedvezményeket kínáljon: ezek folyamatos kapcsolatban állnak a családokkal, és így könnyen elérheti a közönségét.
- Tudja meg, mely időpontok a legalkalmasabbak a családi közönség számára: általában a délutáni előadások a legjobbak, de ismerje a kulturális hátteret, pl. Írországban a kisgyerekek korábban fekszenek le, mint Olaszországban!

CSATLAKOZZ A BESZÉLGETÉSHEZ

A következő lépésünk a Családi Színház formátum kipróbálása, de szeretnénk, ha csatlakoznál hozzánk játékos, kísérletező és fantáziadús utazásunkhoz.

A kaland most kezdődik!

PRIRUČNIK OBITELJSKOG KAZALIŠTA

OBITELJSKO KAZALIŠTE: ISTRAŽIVANJE PUNOG
POTENCIJALA OBITELJSKIH PREDSTAVA
U EU KONTEKSTU

Co-funded by
the European Union

Naslov projekta: Obiteljsko kazalište: istraživanje punog potencijala obiteljskih predstava u EU kontekstu

Akronim projekta: Obiteljsko kazalište Broj ugovora o potpori: 101173921 Broj projekta: 101173921

Radni paket: WP3 – Definicija formata Obiteljskog kazališta

Voditelj: GSA

Urednik: Rebecca Dolan

Dizajn: Rebecca Dolan + Gwenaelle Gillet,

Stručni partneri: Adam Bethlenfalvy, Caroline Coffey, Rebecca Dolan, Simone Dini Gandini, Gwenaelle Gillet, Meri Malaguti, Irene Pirelli, Séamus Quinn, Julcsi Szabó, Marijeta Radić Grabovac, Mara Dragojević

Doprinosi stručnjaka: Will Wollen, Lauren O'Toole, Muireann Ahern i Louis Lovett iz Theatre Lovett Barry Morgan, Violet Thompson, Petra Jelača, Maša Rimac Jurinović, Paolo Tišljarić, Saša Božić, Simone Dini Gandini, Benedetta Conte, Zsuzsa Hajós, György Vidovszky

Svrha ovog dokumenta je stvoriti Definiciju formata Obiteljskog kazališta kako bi se dalje istražile i definirale glavne značajke i standardi kvalitete Formata Obiteljskog kazališta. To će olakšati njegovo prepoznavanje i cirkulaciju na EU razini. Ovaj format ima jasna vodeća načela, standarde kvalitete i operativne smjernice. Kako bi se osiguralo da odražava potrebe različitih nacionalnih konteksta, format je podijeljen s relevantnim dionicima na EU razini radi njihove revizije i procjene.

CILJNA SKUPINA:

Format Obiteljskog kazališta dizajniran je za korištenje od strane kazališnih stvaralaca, dizajnera, producenta, pozornica, dramaturga, pisaca i studenata te svih onih koji su zainteresirani za stvaranje Obiteljskog kazališta.

Ograničenja ovog Dokumenta:

Dokument nije dizajniran kao "korak-po korak" Vodič za stvaranje Obiteljskog kazališta jer bi to bio nemoguć zadatak zbog raznolikosti žanrova, priča, načina angažmana i umjetničkih izbora dostupnih stvaraocima. Umjesto toga, namijenjen je kao dokument koji bi trebao informirati praksu Kazališnih profesionalaca ili studenata. Istaknut će najvažnije aspekte Obiteljskih kazališnih predstava i dati prijedloge načina razmišljanja o stvaranju umjetničkih rješenja. Dizajniran je kao odskočna daska za razgovor kako bi pomogao stvaraocima i istaknuo beskrajne mogućnosti Obiteljskog kazališta.

SADRŽAJ

Definicija Obiteljskog kazališta	P.3
Metodologija istraživanja	P.5
Priručnik Obiteljskog kazališta	P.10
Sadržaj Obiteljskog kazališta	P.12
Format Obiteljskog kazališta	P.24
Angažiranost Obiteljskog kazališta	P.30

„Putovanje heroja uvijek počinje pozivom. Na jedan ili na drugi način, vodič mora doći i reći: 'Gledaj, ti si u Zemlji sna. Probudi se. Dođi na putovanje...'. I tako počinje.“

Joseph Campbell

Definicija Obiteljskog kazališta

Obiteljsko kazalište je zajedničko umjetničko iskustvo koje ujedinjuje generacije, stvarajući nezaboravne trenutke koji jačaju obiteljske veze. To je živo iskustvo dizajnirano za široku privlačnost, namijenjeno uživanju obiteljskih članova zajedno, gdje svaki gledatelj doživljava i uživa u predstavi na jedinstven i kolektivan način.

Jedna od svrha Obiteljskog kazališta je učiniti kazalište trećim prostorom za obitelji. U sociološkim terminima, treći prostor je okruženje u kojem možemo pronaći utjehu i ono poznato što je istovremeno odvojena od doma (prvog mjesta) i posla/škole (drugog mjesta).

Obiteljsko kazalište može biti bilo koji žanr kazališta stvoren za raznoliku, međugeneracijsku obiteljsku publiku.

Svjesni smo da se pojam koristi u različitim oblicima u različitim kulturama i kontekstima, ali mi ćemo ga nazivati Obiteljsko kazalište.

Odabrana tema/materijal trebala bi djelovati na više razina razumijevanja.

Sadržaj istražen u produkciji trebao bi biti zanimljiv za djecu, tinejdžere i odrasle podjednako.

Jezik i umjetničke forme korištene u produkciji trebale bi biti pristupačne te angažirati različite dobne publike.

Obiteljsko kazalište ima sličnosti s, ali je potpuno različito od, sljedećih oblika kazališta:

Kazalište za ranu dob (dob 0-4) je specijalizirani oblik izvedbenih umjetnosti dizajniran za predškolsku djecu. Koristi interaktivna, senzorno bogata i razvojno prikladna iskustva za angažman mlade publike. Može uključivati profesionalne predstave za bebe u krilu ili više participativne predstave gdje djeca mogu ući u izvedbeni prostor. **Obiteljsko kazalište ne prilagođava se posebno ovoj dobnoj skupini, tj. skupini od 0-4 godine.**

Središnje načelo **Dječjeg kazališta ili Kazališta za mlađu publiku je stvaranje umjetnosti za i s mladim ljudima**; što znači da se njihove perspektive, interesi i iskustva uzimaju u obzir od početne ideje do konačne predstave. **Obiteljsko kazalište dizajnirano je za cijelu obitelj**, ali ne možemo reći da Kazalište za mlađu publiku spada pod Obiteljsko kazalište. Dok Obiteljsko kazalište cilja na angažman šire demografije uzimajući u obzir interese i iskustva svih članova publike, bez obzira na dob, Kazalište za mlađu publiku se primarno fokusira na angažman mlade publike.

Kazalište u obrazovanju koristi kazalište i dramske tehnike za olakšavanje učenja i istraživanje socijalnih ili obrazovnih problema izvan jednostavne zabave. Obiteljsko kazalište nema isti fokus na informiranju ili promjeni znanja, ponašanja ili stavova. **Obrazovanje nije prioritet u Obiteljskom kazalištu.**

Pantomima je vrsta glazbene i komične scenske produkcije dizajnirane za obiteljsku zabavu, općenito kombinirajući glumce koji prelaze spolove i aktualni humor sa pričom labavo baziranom na poznatoj bajci, bajci ili narodnoj priči. Iako publika Pantomime može biti slična onoj Obiteljskog kazališta i postoji neki preklap s sadržajem i formom, Pantomima postoji kao vrlo poseban umjetnički oblik odvojen od kazališta i stoga Obiteljskog kazališta.

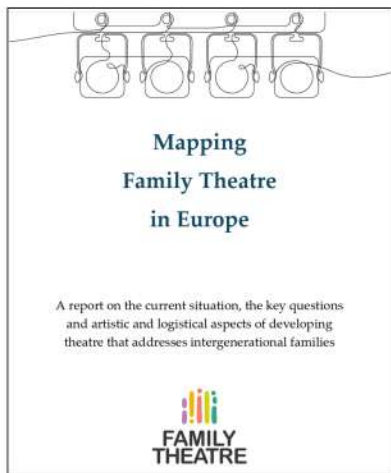
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Ovaj dokument o formatu Obiteljskog kazališta rezultat je dvije faze istraživanja.

FAZA 1: MAPIRANJE OBITELJSKOG KAZALIŠTA U EUROPI IZVJEŠĆE (PROSINAC 2024. – OŽUJAK 2025.)

Kao dio našeg istraživanja, pregledali smo različite dokumente, članke i ankete povezane s konceptom Obiteljskog kazališta. To smo pratili malim kvalitativnim istraživanjem. Partneri projekta prikupili su podatke od prosinca 2024. do ožujka 2025. koristeći anonimne online upitnike i ciljane intervju (i verbalne i pisane) s određenim dionicima identificiranim od strane partnera projekta u njihovim zemljama.

Tri grupe dionika uključivale su kazališno osoblje (stručnjake za marketing i tehniku, kao i umjetničke suradnike i kritičare), građanske i kulturne organizacije koje rade s obiteljima, te obitelji s djecom različitih dobnih skupina.

REZULTATI/POKAZATELJI

Prepreke za posjećivanje - Glavni faktori koji obeshrabruju obiteljsko posjećivanje kazališta uključuju visoke cijene ulaznica, neugodan raspored i loš pristup informacijama ili lokacijama kazališta.

Dobni raspon publike - Obitelji primarno posjećuju kazalište kada su djeca između 4 i 12 godina, s padom posjećivanja kako djeca ulaze u tinejdžerske godine.

Preferencije sadržaja - Obitelji preferiraju poznate priče, poput bajki i klasika, često odabrane iz nostalgичnih razloga. Preferirani žanrovi uključuju komediju, mjuzikle i avanturu.

Teme koje rezoniraju - Uspješne teme za Obiteljsko kazalište uključuju 'priče o sazrijevanju'; obiteljske borbe i životne tranzicije, pod uvjetom da izbjegavaju didaktičnost.

Gledalište i dizajn lokacije - Tradicionalna kazališna gledališta često se smatraju neprikladnima za obitelji. Obitelji preferiraju intimnije, inkluzivnije rasporede koji olakšavaju fizičku blizinu.

Dizajn izvedbe - Kazališni stvaraoci ističu važnost stvaranja slojevitih narativa koji angažiraju različite generacije istovremeno, miješajući složenost i jasnoću kroz likove i lukove priče.

Interaktivnost i raznolikost žanrova - Interakcija, humor, lutkarstvo i neverbalno pripovijedanje poboljšavaju angažman publike. Različiti žanrovi od mjuzikala do studijskog, pokretnog kazališta – svi mogu služiti Obiteljskom kazalištu.

Idealna duljina izvedbe - Većina obitelji i praktičara slaže se da je 60 minuta idealna duljina za Obiteljsko kazalište, po mogućnosti bez pauze.

Kvaliteta i estetika - Visokokvalitetna gluma, pripovijedanje i hrabra, angažirajuća estetika (npr. boja, lutkarstvo, imerzivni dizajn scenografije) ključni su za uspješno obiteljsko kazališno iskustvo.

Angažiranost publike - Učinkovite strategije prije i poslije predstave mogu uključivati angažman na društvenim mrežama, obrazovne materijale, Q&A sesije i interakcije s glumcima, što pomaže produbiti utjecaj i pristupačnost kazališnog iskustva za obitelji.

Puno izvješće dostupno je niže dole. Savjetujemo čitateljima da ga pročitaju kako bi razumjeli puni opseg Formata Obiteljskog kazališta.

https://insitedrama.eu/wpcontent/uploads/2025/06/FamilyTheatre_FINAL_Mapping-Family-Theatre-in-Europe.pdf

FAZA 2 - TRANSNACIONALNE RADIONICE

Tijekom projekta, konzorcij partnera proveo je četiri tematske istraživačke radionice; dvije online i dvije uživo, koje su uključivale stručnjake i dionike iz različitih disciplina, koji su tom prilikom razmijenili tehničke vještine, znanje i iskustvo kako bi pomogli produbiti razumijevanje različitih umjetničkih oblika za obiteljski orijentirane produkcije. Iz ovih radionica razvili smo vodeća načela ovog dokumenta kao i tentativne standarde kvalitete i operativne smjernice. Stručnjaci i dionici uključeni u ovaj proces uključivali su glumce, pisce, psihologe, dramaturge, obitelji, koordinatore lokacija, redatelje, producente i druge aktere Kazališta za mlade.

RADIONICA 1 - UŽIVO, DUBROVNIK

Dubrovačke ljetne igre okupile su partnere projekta i nacionalne stručnjake u Dubrovniku, Hrvatskoj, oko prve radionice Obiteljskog kazališta. Ključne teme rasprave su uključivale idealnu duljinu predstave, dobni raspon publike, gledalište i lokaciju te socijalnu inkluzivnost u Obiteljskom kazalištu. Postavljena su pitanja oko nedostatka medijacijskih alata za mladu publiku u Obiteljskom kazalištu i kako to popraviti kako bi svi članovi iste obitelji uživali u svom iskustvu i individualno i kolektivno.

RADIONICA 2 - ONLINE, VERONA

AIDA je vodila online radionicu na teme kvalitete i estetike, angažmana publike i tema. Bilo je jasno da su pitanja kvalitete i angažmana publike povezana i da je strah glavni faktor u angažmanu obiteljske publike. Dionici su predložili popuštanje kazališnih konvencija kako bi se prilagodili obiteljskim potrebama, ali su također prepoznali da to može ometati kvalitetu predstave i iskustvo za druge članove publike.

RADIONICA 3 - ONLINE, BUDIMPEŠTA

InsiteDrama organizirala je treću radionicu online i fokusirala se na pitanja potencijalnih dramaturgija i odabira priča, što je dovelo do daljnje rasprave o temama prikladnim za dob. Naše istraživanje istaknulo je da su poznati mehanizmi i poznate priče najprikladniji za Obiteljsko kazalište. Tijekom ove radionice, dionici su raspravljali o tome kako se klasične i ostale priče mogu približiti stvaraocima kako bi ih održali uzbudljivima za izvođače, ali i uveli nove ideje ili pomaknuli perspektivu publike kako bi potaknuli rasprave među generacijama.

RADIONICA 4 - UŽIVO, DUBLIN

Gaiety School of Acting bila je domaćin posljednje radionice uživo u Dublinu, Irska. Stručnjaci i drugi dionici reflektirali su se na prethodne tri radionice, međutim fokus se pomaknuo malo s pitanja vezanim za publike na pitanja o kreativnom timu i ulozi produkcijske kuće u odabiru pravih ljudi, komunikaciji s vanjskim partnerima i podršci kreativcima na njihovom putu do stvaranja Obiteljskog kazališta.

Ključni nalazi istraživanja iz radionica:

Složenost - Obiteljsko kazalište je izuzetno teško stvoriti jer mora biti koherentno iskustvo koje utječe na članove publike na različitim razinama i u različitim vremenima.

Angažman VS Odlazak - Stvaraoci Obiteljskog kazališta trebaju izbjegavati didaktičnost jer je vrlo jasno da se obitelji vole angažirati s pričama, ali ne vole da im se kaže što misliti ili kako se osjećati.

Preporuke za dob - Naše istraživanje predlaže minimalnu dobnu kategoriju za Obiteljsko kazalište. Preporučena je dob 4+ kako bi se održalo kazališno iskustvo.

Rezonanca - Obiteljsko kazalište treba biti dizajnirano za angažman i odraslih i djece, osiguravajući da svaki član publike osjeća da je predstava rezonirala s njim osobno. Ovaj pristup stvara bogatije iskustvo za sve uključene.

Humor - Nepoštivanje i humor identificirani su kao ključni elementi bez obzira na formu i sadržaj.

Treći prostor - Svrha Obiteljskog kazališta je stvoriti Treći prostor za obitelji; to jest, prostor koji nije dom, posao ili škola.

Profesionalizam - Poznavanje publike i poznavanje svog zanata ključni su elementi u proizvodnji uspješnog Obiteljskog kazališta.

**OBITELJSKO KAZALIŠTE TREBA BITI ZARAZNO
ZA SVAKOGA!**

„U RAZGOVORU S“ POVRATNE INFORMACIJE IZ DUBLINA

PRIRUČNIK OBITELJSKOG KAZALIŠTA

STANDARDI KVALITETE &
OPERATIVNE SMJERNICE

U ovom priručniku dijelimo *Preporuke za standarde i smjernice za Obiteljsko kazalište* u tri međusobno povezane sekcije:

1. **SADRŽAJ OBITELJSKOG KAZALIŠTA - „ZAJEDNIČKA PRIČA“**
2. **FORMA OBITELJSKOG KAZALIŠTA - „ZAJEDNIČKI SVIJET“**
3. **ANGAŽMAN OBITELJSKE PUBLIKE - „ZAJEDNIČKA ZAJEDNICA“**

Kao kazališni stvaraoci, prepoznajemo da se **SADRŽAJ** odnosi na poruku ili predmet koji odaberemo predstaviti. Ovaj sadržaj prenosi se kroz **FORMU**, koja uključuje stilove strukturu i medij jezika, vizualni dizajn i umjetničke tehnike.

Ovaj priručnik ponudit će strategije o tome kako **KOMUNICIRATI** s i na koji način **ANGAŽIRATI** naše publike Obiteljskog kazališta te uspješno promovirati predstave Obiteljskog kazališta. Jasno je iz našeg istraživanja da kazališni stvaraoci već stvaraju Obiteljsko kazalište, ali ga ne nužno tako nazivaju.

Ovaj alat pomoći će stvaraocima identificirati može li se njihovo djelo smatrati Obiteljskim kazalištem, dok im također pomaže u stvaranju djela za Obiteljsko kazalište.

1. SADRŽAJ OBITELJSKOG KAZALIŠTA

„ZAJEDNIČKA PRIČA“ KOJA POŠTUJE INDIVIDUALNA ISKUSTVA

Format Obiteljskog kazališta nije dizajniran kao sredstvo ograničavanja izbora ili opcija za kazališne stvaraoce; djeluje kao polazište za stvaraoce i ima za svrhu istaknuti neograničene mogućnosti sadržaja. Naše istraživanje istaknulo je važnost pružanja „Zajedničke priče“ i važnost dijeljenja iskustva kroz generacije.

OBITELJSKO KAZALIŠTE JE ZA SVAKOGA, A NE O SVIMA.

KOJI SU KLJUČNI ASPEKTI KONCEPTA
„ZAJEDNIČKE PRIČE“?

„Zajednička priča“ je most između generacija.

Ideja „Zajedničke priče“ vodi do „zajedničkog putovanja“ tijekom predstave koje ujedinjuje publiku stvarajući „Zajedničko iskustvo“

„Zajednička priča“ fokusira se na emocionalnu istinu, humor i značenja koja rezoniraju na različitim razinama i u različitim vremenima.

U ovom poglavlju raspravljat ćemo o sljedećem:

- 1.1 Teme koje rezoniraju s publikama
- 1.2 Višeslojna dramaturgija
- 1.3 Preferirani žanrovi obitelji
- 1.4 Važnost razumijevanja dobnih raspona

1.1 TEME I SADRŽAJI KOJI REZONIRAJU S PUBLIKAMA

Slične rezonirajuće teme spomenute su od strane stručnjaka, kazališnih stvaralaca i obitelji, iako se način na koji se mogu predstaviti, subvertirati ili prikazati, razlikuje. Napomenuto je da se važne teme ne bi trebale izbjegavati ili „umanjivati“. Obitelji ne pronalaze zadovoljstvo u tome da im se „predava“ ili da prisustvuju predstavama koje su previše didaktične. Uključivanje slojevitosti i zabave također su ključne točke identificirane tijekom istraživanja.

Omiljeni sadržaj obitelji uključuje:

- Bajke
- Poznata književna djela
- Ikonične knjige
- Filmovi

Jasno je da obitelji uživaju u djelima koja su im bliska, te postoji osjećaj da je „kolektivno sjećanje“ na priče od velike važnosti za njih. Ovi obiteljski favoriti mogu se subvertirati i tretirati s humorom i nepoštovanjem. Također, na obitelji utješno djeluje gledati nešto o čemu već imaju neko znanje kao i otklanjanje prepreka za posjet kazalištu koje smo pronašli u našem istraživanju.

Među netradicionalnim kazališnim obiteljima često postoji „strah“ od nepoznatog kazališnog iskustva, a poznata priča može pomoći premostiti taj "strah", čineći iskustvo pristupačnijim. Također, poznati izvođač/kazališni stvaralac može imati isti učinak umirenja za obitelji. Za obitelji, ovaj ponavljajući strah, osjećaj da ne pripadaju kazalištu, je drugi glavni problem neposjećivanja kazališta, pored cijene o kojoj raspravljamo u daljnjem poglavlju.

Teme koje rezoniraju s publikama uključuju:

- Priče o sazrijevanju
- Obiteljske borbe
- Životne tranzicije
- Avanturu

KLJUČNE PREPORUKE ZA TEME KOJE REZONIRAJU

„UNIVERZALNE TEME, ALI OSTAVITE PROSTORA ZA MAŠTU.“

- Korištenje poznate teme je odličan početak - to daje osjećaj ugone i sigurnosti obiteljima!
- Klasične priče mogu se gledati kritički u trenutnim kontekstima.
- Novi načini pripovijedanja starih priča predstavljaju uzbudljivo iskustvo za i stvaraocce i publiku.
- Univerzalne teme spajaju obitelji, ali korištenje specifičnih tema potiče angažman publike.
- Izbjegavajte didaktičnost! Vrlo je jasno da se obitelji vole angažirati s pričama, ali ne vole da im se kaže što misliti ili kako se osjećati.
- Subvertiranje ideja i žanrova i ne izbjegavanje velikih tema omogućuje roditeljima i starijoj djeci da se angažiraju s materijalom na različitoj razini.
- Ne bojte se otvaranja novih svjetova i moći iznenađenja i novosti.
- Imajte na umu što je zanimljivo publici, a ne ono što je vama zabavno raditi kao kazališnom stvaraocu.
- Ne podcjenjujte moć nostalgije.
- U redu je subvertirati i mijenjati strukturu priča, ali pokušajte zadržati njezinu emocionalnu istinu.

1.2 VIŠESLOJNA DRAMATURGIJA

Višeslojna dramaturgija odnosi se na praksu strukturiranja narativa s više slojeva značenja, formata i angažmana i to je značajka mnogih kazališnih djela. Međutim s „Obiteljskim kazalištem“, često postoji dodatni sloj složenosti zbog različitih dobnih skupina u publici. Kada se bavimo likovima na primjer, razlike se mogu sažeti kao sljedeće: manja djeca zahtijevaju 'crno-bijele' likove, barem kao protagoniste. Starija publika treba slojevitije likove. Ova kontradikcija može se riješiti igranjem s razlikama između glavnih i manjih uloga u predstavi. Publika će pronaći svoj vlastiti nivo kroz priču.

KLJUČNE PREPORUKE ZA DRAMATURGIJU

„DOBRA PRIČA NEMA DOBNU GRANICU“

- Igra je izuzetno važna za obiteljsku publiku.
- Koristite arhetipove koje svi razumiju - vrlo korisno za mlađe članove publike!
- Ne mislite u terminima dobi, mislite u terminima priče.
- Otkrivajte različite slojeve značenja kroz scene i ton.
- Fokusirajte se na trenutke koji imaju dvostruku rezonancu tj. stvaranje osobne veze s publikom.
- Fizičko kazalište, glazba i ritam su korisni alati za mlađu publiku.
- Podtekst, emocionalna dubina i ironija pomažu angažirati starije članove publike.
- Držite emocionalnu istinu u centru.
- Mobilizirajte maštu, dopustite prostor publici da popuni praznine.
- Stvorite osjećaj magije i dječjih čuda, ne djetinjastosti!

Naše istraživanje uočilo je nekoliko uobičajenih grešaka koje su obitelji identificirale kao odvraćajuće za njih:

- Pisanje za djecu.
- Preveliko objašnjavanje morala
- Dodavanje odraslih viceva za roditelje
- Zaboravljanje teatralnosti

ZAJEDNIČKA PRIČA - DJECA ĆE PRONAĆI NJEZINO ČUDO, ODRASLI ĆE PRONAĆI ISTINU.

1.3 VAŽNOST DOBNIH RASPONA

Obiteljsko kazalište je forum u kojem obitelji mogu istraživati i razvijati socijalne i emocionalne sposobnosti u strukturiranom, ali imaginativnom okruženju. Kada stvarate djelo za obiteljsku publiku, važno je razumjeti vašu publiku u terminima njihovih razina razumijevanja, kako socijalnih tako i kognitivnih. To će pomoći vašem radu na nekoliko načina, ne samo kao izvođaču i stvaraocu, već i u tome kako ćete plasirati svoje djelo.

„DJECA NISU PASIVNI GLEDATELJI — ONI ZAMIŠLJAJU, INTERPRETIRAJU I PREOBLIKUJU KAZALIŠTE SVOJIM VLASTITIM GLASOVIMA I OČEKIVANJIMA. AKO IH ZAISTA SLUŠAMO, KAZALIŠTE POSTAJE VIŠE OD UMJETNOSTI ZA MLADE PUBLIKE: POSTAJE UMJETNOST S NJIMA I KROZ NJIH.“

MAŠA RIMAC JURINOVIĆ

Odgovornost kazališnih stvaraoca

Obiteljske kazališne produkcije dizajnirane su kako bi privukle publiku širokog dobnog raspona. Kao stvaraoci imate odgovornost osvijestiti kako će vaša publika reagirati na sadržaj, poput intenziteta tema i potencijala za strašne trenutke. Također možete ugraditi strategije angažmana publike, koje mogu uključivati interaktivne elemente za vrlo mladu publiku kako bi proširili privlačnost vašeg djela. Našu preporuku temeljili smo na dobnim kategorijama koje su definirane u Kazalištu za mladu publiku koje definira tri široke dobne kategorije: kazalište za rani uzrast (0-6 godina), dječje kazalište (4-12 godina) i kazalište za mlade (13-18 godina). Obiteljsko kazalište predlaže da se ove kategorije prošire kako bi uključile i odrasle.

Više preporuka o strategijama angažmana i komunikacije dostupno je u Dijelu 3 ovog priručnika.

KLJUČNE PREPORUKE O DOBNIM RASPONIMA

UPOZNAJTE SVOJU PUBLIKU!

Ključ stvaranja produkcije Obiteljskog kazališta je dopustiti trenutke koji rezoniraju s različitim publikama i na različitim razinama u različitim vremenima, da biste to učinili morate imati znanje o dobnim rasponima, obredima prolaska i generacijskim brigama.

Mlađe djetinjstvo (Dob 4-7)

U dobi od 4-7 godina djeca se razvijaju kognitivno, socijalno i emocionalno dok ulaze u školu, osmišljavajući svijet kroz logiku i maštu. Vole fantastične priče. Međutim, još uvijek mogu imati problema sa razlikovanjem činjenica od fikcije.

NAPOMENA: Vjerujemo da je Obiteljsko kazalište primjereno za dob 4+ jer je to dob u kojoj djeca i odrasli mogu zajedno početi dijeliti svoja umjetnička putovanja.

Srednje djetinjstvo (Dobi 7-11)

Djeca ove dobi su osobito zainteresirana za avanturu i heroje koji obično posjeduju eteričnu moć i uključuju potragu za nekim tajnama. Fantazija i mašta su izuzetno važne za ovu dob kao i priče koje uključuju vršnjake i prijateljstvo. Za ovu skupinu, razmotrite trajanje predstave, temu i složenost. Produkcije mogu uključivati blagu opasnost ili visoko komično nasilje.

Među uzrast (Dobi 10-13)

U ovoj dobnoj skupini, zbog neurološkog razvoja, mnoga djeca imaju poteškoća u donošenju odluka i prepoznavanju sebe unutar pravila svijeta odraslih, svojih emocija i onih drugih ljudi. Za dobnu skupinu od 10-13 godina, sve se čini više zbunjujućim nego ikad prije. Više nisu djeca, ali još nisu ni odrasli. Magija se povlači u pozadinu, a pojavljuje se želja za samo-identifikacijom. Zato se ova dobna skupina jače reflektira na priče ugrađene u stvarnost ili u neke realistične okolnosti.

Tinejdžeri (Dobi 13-16)

Ova publika je općenito više usklađena sa socijalnim temama i ponašanjima. Neke produkcije proizvedene za ovu dobnu skupinu mogu sadržavati intenzivniji ili strašniji sadržaj, ali rijetko uključuju nasilje ili situacije koje bi mogle biti uznemirujuće za mlađu djecu. Elementi iznenađenja ili neočekivane priče mogu dodatno privući ovu dobnu skupinu. Vole biti 'bačeni van' i iznenađeni – ali samo ako im se da nagovještaj ili alat za dekodiranje onoga što vide. Zbog svog osjećaja racionalnosti, tinejdžeri obično ne vole nejasne, dvosmislene simbole; preferiraju izravne poruke. Ali istovremeno, nema ništa što ih više otuđuje od izravne didaktičke namjere.

Mlađi odrasli (16-20)

Ova publika je u konačnoj fazi adolescencije, karakteriziranoj značajnim rastom u apstraktnom razmišljanju, planiranju budućnosti i formiranju identiteta. To je period tranzicije koji uključuje prekretnice poput učenja vožnje, razmatranja životnih puteva nakon škole te balansiranje u novim socijalnim i romantičnim odnosima. Sadržaj koji je povezan s životnim stilom, hobijima i drugim interesima vrlo je popularan i digitalno raširen.

Rano odraslo doba (dobi 20–39)

U ranom odraslom dobu postoje dvije različite publike koje bi dijelile slične interese:

- **Slobodni odrasli** - Mladi odrasli postaju neovisni od svojih obitelji porijekla, fokusiraju se na razvoj vlastitog identiteta, i slijede karijere i vršnjačke odnose. Oni mogu dovesti mlađe članove obitelji na predstave Obiteljskog kazališta.
- **Odrasli u bračnoj zajednici** - Odrasli se obvezuju na partnerstvo, stvaraju novi obiteljski sustav, i uče uravnotežiti bračne potrebe s zahtjevima karijere. Ovi bi mogli biti roditelji koji dovode svoju vlastitu djecu i njihove prijatelje/rođake na predstave.

Srednje odraslo doba (dobi 40–59)

Ključne karakteristike ove dobne skupine su re-evaluacija srednje životne dobi i često uključuje promjene u obitelji i karijeri. Odrasli srednje dobi mogu se također suočiti s izazovom 'sendvič generacije'; brige - kako za svoju djecu tako i za starije roditelje.

Kasno odraslo doba (dob 60 i više)

Ovo su pojedinci koji se prilagođavaju životu nakon što su karijera i faze odgoja djece završene. Ova faza može uključivati postajanje bakom/djedovima, prilagođavanje generacijskim ulogama i suočavanje s izazovima starenja.

„NE PRESTAJEMO SE
IGRATI JER STARIMO;
STARIMO JER SE
PRESTAJEMO IGRATI.“

GEORGE BERNARD
SHAW

DIO 2: FORMA OBITELJSKOG KAZALIŠTA „ZAJEDNIČKI SVIJET“

Kazalište stvara jedinstveno društveno iskustvo između izvođača i publike, istodobno njegujući osjećaj zajedništva i pružajući prostor za suradničko stvaralaštvo. Kazalište kao umjetnički oblik sastoji se od mnogih različitih stilova ili žanrova, definiranih svojom strukturom, konvencijama i ciljevima.

Primjeri takvih oblika uključuju klasičnu grčku tragediju, Shakespeareovu dramu, moderno glazbeno kazalište ili suvremenu izvedbenu umjetnost.

Svi oni objedinjuju elemente teksta, glasa, pokreta i vizualnog oblikovanja kako bi ispričali priču i prenijeli ideje, pritom uspostavljajući poseban odnos s publikom. Oblici predloženi u ovom priručniku nisu zamišljeni kao iscrpan pregled, već kao rezultat istraživanja koje je proveo partnerski konzorcij. Kao i u dijelu priručnika posvećenom sadržaju Obiteljskog kazališta, navedeni prijedlozi služe kao poticaj i polazište kazališnim akterima u procesu osmišljavanja i razvoja vlastitih projekata Obiteljskog kazališta.

U ovoj sekciji razmotrit ćemo:

- 2.1 Preferirane žanrove predstava
- 2.2 Kvalitetu i estetiku
- 2.3 Idealna duljina trajanja

2.1. PREFERIRANI ŽANROVI PREDSTAVA

U istraživanju se jasno istaknuo osjećaj posebnosti odlaska u kazalište. Obitelji su se prisjećale atmosfere kao nečega iznimnog — iskustva koje su opisivale kao „ulazak u poseban svijet“, doživljaj nečeg lijepog, svečanog i izvanrednog. Kao kazališni stvaratelji trebamo se zapitati: na koji način žanr predstave može pridonijeti stvaranju takvog doživljaja? Intervjuirani akteri spominjali su različite žanrove. Dio njih smatra da improvizirane predstave s visokim stupnjem sudjelovanja publike mogu postati iznimno snažno iskustvo Obiteljskog kazališta. Drugi su, međutim, kritičniji prema improvizaciji, ističući da joj ponekad nedostaje jasna i dramaturški razrađena priča, koju smatraju ključnom za istodobno angažiranje različitih generacija.

Najčešće spominjani žanrovi u okviru istraživanja bili su:

- lutkarstvo
- ples
- klasično ulično kazalište
- mimika
- pantomima

Konzorcij Obiteljskog kazališta u ovom dokumentu pantomimu promatra kao zaseban umjetnički oblik. Jedan od važnijih zaključaka istraživanja jest da ne postoji jedan žanr koji bi se mogao jednoznačno definirati kao „Obiteljsko kazalište“. Različiti oblici — od mjuzikla do lutkarstva i uličnog kazališta — mogu jednako uspješno služiti toj svrsi..

„ZADAĆA JE PISCA UČINITI PREDSTAVU
ZANIMLJIVOM. ZADAĆA JE GLUMCA
UČINITI IZVEDBU
ISTINITOM.“

DAVID MAMET

KLJUČNE PREPORUKE ZA ŽANR

“KORISTITE ŽANR — ILI NJEGOVE VARIJACIJE — KOJI NAJBOLJE ODGOVARA VAŠOJ PRIČI.”

- Jezik – Razmotrite neverbalne elemente produkcije, poput pokreta, glazbe i senzoričkih podražaja. Takvi elementi mogu biti osobito učinkoviti u radu s višegeneracijskom publikom. Promislite koji vizualni elementi podupiru vašu predstavu. Jesu li potrebni snažni svjetlosni efekti ili će suptilnije osvjetljenje bolje prenijeti željeno raspoloženje?
- Muzikalnost – Glazba može naglasiti emociju i olakšati razumijevanje sadržaja, kako mlađoj, tako i starijoj publici.
- Izvedbeni prostor – Pobrinite se da prostor izvedbe odgovara opsegu i namjeri produkcije.
- Sudjelovanje publike – Procijenite doprinosi li interakcija s publikom vašem djelu; nemojte je uključivati samo radi forme.
- Igra – Uvedite elemente humora i vedrine, koji su prepoznati kao ključne sastavnice Obiteljskog kazališta.
- Improvizacija – Uporaba improvizacije zahtijeva visoku razinu vještine i iskustva glumaca. Potrebno je jasno postaviti pravila kako bi se održala uključenost publike različitih dobnih skupina.

2.2. KVALITETA I ESTETIKA

Važno je naglasiti da se pojam „kvaliteta“ u ovom dokumentu ne odnosi primarno na estetiku, koju promatramo kao zasebnu kategoriju.

Pod kvalitetom podrazumijevamo sljedeće elemente:

- visoku razinu glumačke izvedbe
- kvalitetu povezanu s temom
- odnos sadržaja i forme

KLJUČNE PREPORUKE O KVALITETI

KVALITETA NE SMIJE BITI KOMPROMITIRANA!

- Za rad s mlađom publikom potrebni su iznimno vješti iiskusni glumci. Djeca mogu biti nemirnija, radoznalija i neposrednija od odrasle publike, koja je uglavnom upoznata s kazališnim bontonom.
- Kvaliteta ukupnog djela snažno odjekuje i kod mlađe publike. Promislite na koji se način priča povezuje s estetikom te osigurajte da estetski elementi dodatno osnažuju narativ.
- Proračun može ograničiti mogućnosti u području vizualnog oblikovanja i inscenacije, no važno je razmišljati kohezivno i ostaviti prostor mašti gledatelja.

Estetika obuhvaća promišljenu uporabu vizualnih, zvučnih i izvedbenih elemenata — svjetla, boje, pokreta, scenografije i glazbe — kako bi se stvorilo poticajno i angažirajuće iskustvo koje nadilazi puku zabavu. Cilj je da publika predstavu doživi kao umjetnički čin.

KLJUČNE PREPORUKE O ESTETICI

“NE BOJTE SE BITI HRABRI.”

- Dizajn treba služiti priči. Nije nužno koristiti jarke boje i snažne svjetlosne efekte ako to nije u skladu s narativom. Što je dizajn imerzivniji, to će mlađa publika biti snažnije uključena u doživljaj.
- Glazba može biti snažan nositelj emocije i pomoći publici da prati emocionalni luk predstave.
- Pokret, ples i tjelesnost iznimno su učinkoviti neverbalni alati pripovijedanja.

Kazališna predstava nastaje suradnjom brojnih kreativaca, producenata i tehničkog osoblja. Obiteljsko kazalište specifičan je oblik koji zahtijeva dodatnu osjetljivost i stručnost, a sljedeće uloge imaju ključnu važnost:

GLAVNE ULOGE U ESTETICI

SURADNJA JE KLJUČNA ZA STVARANJE ESTETSKI I DRAMATURŠKI KOHERENTNE CJELINE

Redatelj je nositelj cjelokupne umjetničke vizije, povezuje formu, sadržaj i angažman publike.

- **Scenograf** – oblikuje fizički svijet predstave.
- **Kostimograf** – osmišljava kostime koji podržavaju likove i atmosferu.
- **Dizajner rasvjete** – stvara atmosferu, fokus i emocionalni ton kroz svjetlo i sjenu.
- **Dizajner zvuka** – oblikuje zvučni pejzaž predstave (glazbu, efekte, atmosferu).
- **Koreograf** – osmišljava plesne i pokretne sekvence.

2.3 IDEALNO TRAJANJE PREDSTAVE

Istraživanje pokazuje snažan konsenzus među obiteljima i kazališnim praktičarima:

60 minuta smatra se maksimalnom preporučenom duljinom predstave Obiteljskog kazališta, po mogućnosti bez stanke.

Odabir optimalne duljine ovisi o priči koju želite ispričati. Kako bi se zadržala pažnja publike, preporučuje se da se oko 30. minute dogodi neočekivani obrat ili promjena, jer tada pažnja prirodno počinje slabjeti.

KLJUČNE PREPORUKE – DULJINA I TEMPO

„SLJEDEĆE, SLJEDEĆE, SLJEDEĆE!“ LOUIS LOVETT

- Uvodite niz „sljedećih“ trenutaka: novi lik, zvučni efekt, promjena svjetla, iznenađenje, glazbeni motiv. To je usporedivo s uzbuđenjem okretanja stranica napete dječje knjige.
- Ako je ciljana dobna skupina oko četiri godine, preporučena duljina je 30–45 minuta.
- Tempo je presudan — predstava mora imati ritam i kontinuirani tijek.
- Jasno definirajte što je u priči ključno, a što se može izostaviti. Trenuci usmjereni djeci i odraslima ne moraju se podudarati.
- Djeca će jasno pokazati kada im pažnja opada. Izvođači trebaju biti spremni na manje „formalnu“ publiku.
- Dosada nije krivnja djece — ona može biti znak da je potrebno preispitati dramaturgiju ili dinamiku izvedbe.

3. ANGAŽMAN OBITELJSKE PUBLIKE „ZAJEDNICA U ZAJEDNIŠTVU“

Pozitivna obiteljska iskustva mogu stvoriti trajne uspomene. Obiteljska publika ima specifične potrebe koje se razlikuju od drugih skupina.

Obiteljsko kazalište uključuje i djecu i odrasle kao aktivne sudionike, svakoga s vlastitim očekivanjima. Jedan od ciljeva Obiteljskog kazališta jest učiniti kazalište „trećim prostorom“ — mjestom koje pruža osjećaj pripadnosti izvan doma (prvog prostora) i škole ili posla (drugog prostora).

Važno je znati kako govoriti o predstavama Obiteljskog kazališta i kako učiniti iskustvo publike pozitivnim i nezaboravnim. Naše istraživanje je pokazalo da angažman publike treba biti širokog raspona i da treba ponuditi isplative načine za povećanje pristupačnosti za obitelji.

KLJUČNE TOČKE

Obitelji su u istraživanju isticale osjećaj posebnosti odlaska u kazalište — doživljaj „ulaska u drugi svijet“, nešto lijepo i izvanredno.

U nastavku su prijedlozi kako učiniti izvedbu prikladnom za obitelji:

- 3.1 Angažman Obiteljske Publike - Najbolja praksa
- 3.2 Gledalište i lokacija - Najbolja praksa
- 3.3 Prepreke za posjećivanje

3.1 – ANGAŽMAN OBITELJSKE PUBLIKE – PRIJE PREDSTAVE I POSLIJE PREDSTAVE

Kada dizajnirate predstavu sjetite se imati na umu koje su prepreke za posjećivanje za vašu publiku. Za obitelji posebno ovo su visoke cijene ulaznica, neugodan raspored, i loš pristup informacijama ili lokacijama kazališta. Trebali biste raditi u partnerstvu s upraviteljima mjesta i producentima o načinima za zaobilazanje nekih od ovih prepreka. M

ARKETING PRIJE PREDSTAVE Roditelji bi trebali biti uvjereni da je kazalište dobrodošlo mjesto za uživanje u miru, u društvu razumijevajućih ljudi i da je zaista vrijedno toga. Promocija Obiteljskog kazališta trebala bi uključivati jasnu komunikaciju da čak i ako dijete plače ili treba ustati, ovo su izazovi s kojima se sve obitelji suočavaju i mogu ih riješiti.

KLJUČNE PREPORUKE O KOMUNIKACIJI PRIJE PREDSTAVE

UVJERITE OBITELJI DA PRIPADAJU KAZALIŠTU.

- Najavni videozapisi (trailer) pomažu obiteljima razumjeti što mogu očekivati.
- Jasne dobne preporuke omogućuju informirane odluke.
- Istaknite kazalište kao jedinstveno zajedničko iskustvo.
- Ponudite opuštene izvedbe s prilagođenim svjetlom i mogućnošću kretanja.
- Razmotrite izvođenje predstava izvan kazališne zgrade kao prvi korak približavanja publici.
- Marketing treba odražavati ton predstave.

Cilj je potaknuti novu naviku redovitog odlaska u kazalište, a ne zadržati doživljaj kao rijedak, godišnji događaj.

ANGAŽMAN POSLIJE PREDSTAVE Općenito je uvriježeno da angažman poslije predstave nije nužno potreban ili željen od strane članova publike. Prioritet je osigurati da se članovi publike osjećaju dobrodošlima tijekom cijelog kazališnog iskustva od trenutka kada uđu kroz vrata do trenutka kada odu.

Jedan od ciljeva Obiteljskog kazališta je potaknuti razgovor između članova obitelji. Ovaj razgovor ne završava u kazalištu već se razvija u dijalog i uspomene koje dijele zajedno, stvarajući međugeneracijsko razumijevanje.

3.2 GLEDALIŠTE I PROSTOR - ODGOVORNOST LOKACIJE

Doživljaj dobrodošlice započinje ulaskom u kazalište. Tradicionalni rasporedi sjedenja ponekad nisu prilagođeni obiteljima, koje preferiraju intimnije i inkluzivnije prostore i rasporede koji olakšavaju fizičku blizinu. Niže ćete pronaći praktične primjere kako poboljšati iskustvo za obitelji bez obzira na dizajn vaše lokacije.

Dok je ovaj alat primarno namijenjen kazališnim stvaraocima, svjesni smo da puno odluka glede rasporeda sjedala i prednjeg dijela kuće je odgovornost mjesta. Potičemo praktičare da imaju aktivne razgovore s domaćinskim mjestom kako bi stvorili sinergiju između produkcije, praktičara, publike i mjesta samog.

KLJUČNE PREPORUKE

LOKACIJA

Prije posjeta kazalištu:

- Video koji predstavlja mjesto može biti ključ za smanjenje anksioznosti roditelja i djece prije ulaska u novi prostor. Dodatna signalizacija može biti korisna za pomoć publici u orijentaciji prostora.

Po dolasku publike:

- Osigurajte booster sjedala kako bi omogućili manjoj djeci bolje gledanje. Ovo će također dati više prostora roditeljima, što može biti korisno za njihovo vlastito uživanje u predstavi.
- Ako je dostupno, osigurajte prostor za pohranu nepotrebnih predmeta i odjeće, poput garderobe.
- Ako je dostupno, odredite prostor gdje publika može ići tijekom pauze u vrijeme njihove kazališne posjete.

Tijekom predstave:

- Najava predstave treba biti povezana s tonom predstave kako bi proizvela osjećaj kontinuiteta.
- Dodatno, razmislite o tome kako potencijalno prilagoditi kazališnu formu kako bi bolje odgovarala potrebama vaše publike - ovo treba jasno iskomunicirati s publikom, s kreativnim timom i izvođačima te s timom za rad s publikom.
- Opuštene predstave su ugodne za one sa senzornim potrebama te uključuju neinvazivno osvjjetljenje i trebaju biti prihvatljive za one koji imaju problema sa sjedenjem na jednom mjestu tijekom cijele predstave.

KLJUČNE PREPORUKE

TIM ZA RAD S PUBLIKOM

- **Dobrodošlica:** dobar doček je uvijek najbolji početak. Planirajte kako dočekujete ljude na predstavi. Važno je dati ljudima priliku da postavite pitanja.
- Razmotrite svoj **govor tijela:** spustite tijelo tako da možete govoriti djeci na njihovoj razini. Ovo im pomaže shvatiti da su oni ključni dio predstave. Međutim, neki akteri preferiraju suprotno, te ostaju na visini. To je subjektivan izbor.
- Postavite **pitanja:** planirajte neka pitanja koja će pomoći olakšati raspravu i procijeniti razinu razumijevanja obitelji. Ovo će vam pomoći učiniti obitelji da se osjećaju dobrodošlima.
- Stvorite **pozitivno iskustvo:** ljudi se sjećaju iskustava u kojima su uživali, osjećali se uključenima kao i onih koja su ih inspirirala da učine ili saznaju više.

Kada razmatrate mjesta, rasporede sjedala i dočekivanje obiteljske publike u kazališnu zgradu, postoje dva primarna pitanja za razmatranje:

- Koje su praktične potrebe i strahovi publike?

Ovo bi se onda prevelo u praktične prilagodbe prostora i potencijalno dodatni trening osoblja u korisničkoj službi specijaliziranoj za obiteljsku publiku.

- Što najbolje podupire umjetničku viziju predstave?

Ovo pitanje je podijeljena odgovornost između lokacije i producenta. Ton, atmosfera i dizajn svijetla trebaju se razmotriti - razmislite o tome kakvu atmosferu trebate kako bi publika započela svoje kazališno iskustvo.

Ako ništa posebno ne može biti postavljeno kako bi nadopunilo predstavu, izbjegavanje jarring pre-show iskustva treba biti prioritet.

3.3 PREPREKE ZA POSJEĆIVANJE

Trošak, nedostatak znanja, strah i fizička udaljenost od kazališta su kategorije spomenute kao glavne prepreke za posjećivanje kazališta. Neki od ovih faktora su izvan vaše kontrole, ali biti ih svjestan može vam pomoći u komunikaciji s vašom publikom.

KLJUČNA PREPORUKA O PREPREKAMA ZA POSJEĆIVANJE

„UPOZNAJTE SVOJU PUBLIKU, UPOZNAJTE NJIHOVE PREPREKE“

- Korištenje preporuka iz prethodna dva dijela pomoći će premostiti neke od strahova koje obitelji imaju u posjećivanju kazališta. Razumijevanje gdje obitelji dobivaju svoje informacije o kulturnim aktivnostima - ovo uključuje društvene mreže, lokalne knjižnice i škole.
- Razmotrite povezivanje s lokalnim školama kako bi ponudili popuste: oni su u konstantnoj komunikaciji s obiteljima i to je lak način da se stupi u kontakt s vašom publikom.
- Saznajte koji termini najbolje funkcioniraju za Obiteljsku publiku: popodneve izvedbe često su najprikladnije, ali upoznajte svoj kulturni kontekst, npr. U Irskoj mala djeca idu u krevet ranije nego u Italiji!

SUDJELUJTE U RAZGOVORU

Pozivamo vas da nam se pridružite u procesu igre,
istraživanja i mašte.

Avantura počinje sada.

familytheatre.eu@gmail.com

[https://www.facebook.com/p/Family-Theatre-
Project-61568669426836/](https://www.facebook.com/p/Family-Theatre-Project-61568669426836/)

